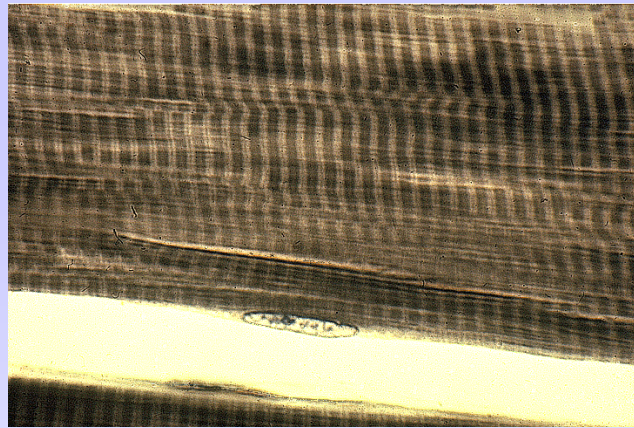
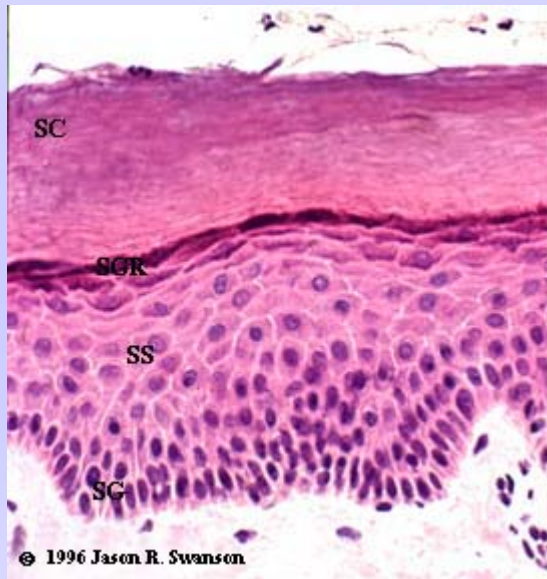

TECIDOS ANIMAIS

TECIDOS ANIMAIS

Os organismos pluricelulares están formados por un conxunto de células orixinadas pola multiplicación dunha célula inicial (zigoto). Todas as células orixinadas teñen a mesma información xenética, pero sofren un proceso de **diferenciación celular** que da lugar a distintos tipos celulares.

As células especializadas dos seres pluricelulares están organizadas en **tecidos**.

A parte da Bioloxía que estudia os tecidos é a **Histoloxía**.

TECIDOS ANIMAIS

1.- Con células pouco modificadas:

1.1 Tecido epitelial

1.2 Tecidos conectivos:

- Tecido conjuntivo
- Tecido cartilaxinoso
- Tecido óseo

2.- Con células moi modificadas:

2.1 Tecido muscular

2.2 Tecido nervioso

1.1 TECIDO EPITELIAL

- Formado por células intimamente unidas, con pouca substancia intercelular.
- As células son en xeral de forma xeométrica.
- Non leva vasos sanguíneos nin nervios, polo que vai sempre asociado a tecido conxuntivo.
- Segundo a súa función hai dous tipos:
  - A) Epitelios de revestimento
  - B) Epitelios glandulares

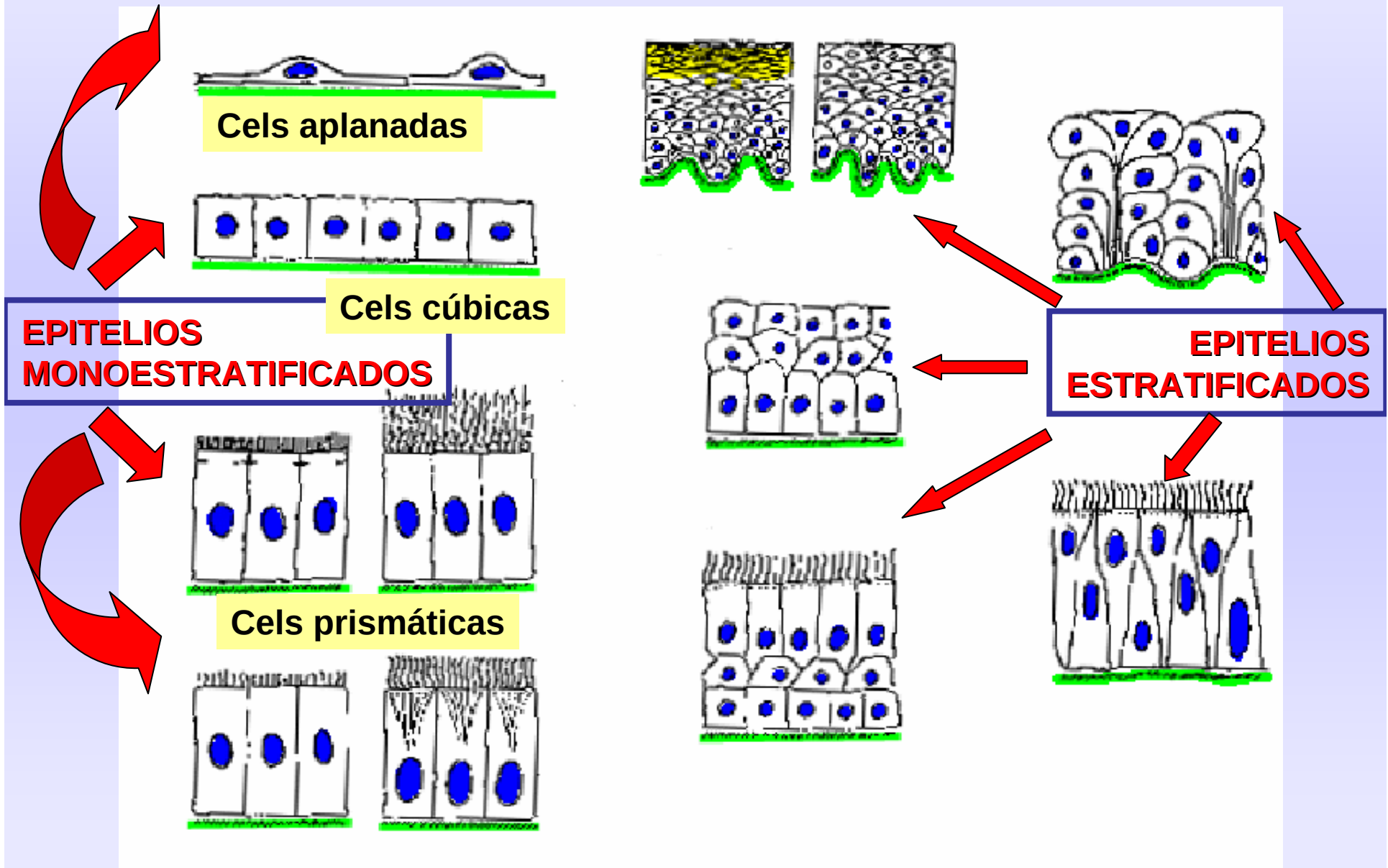

A) EPITELIOS DE REVESTIMIENTO

As súas células están fortemente unidas

- EPITELIOS MONOESTRATIFICADOS teñen unha única capa de células o que permite o intercambio de substancias o seu través.
- EPITELIOS PLURIESTRATIFICADOS con varias capas de células. Recubren a superficie corporal e o interior de órganos ocos.

EPITELIOS DE REVESTIMIENTO

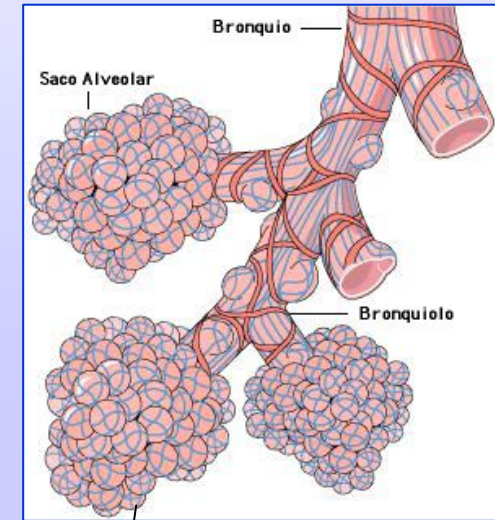
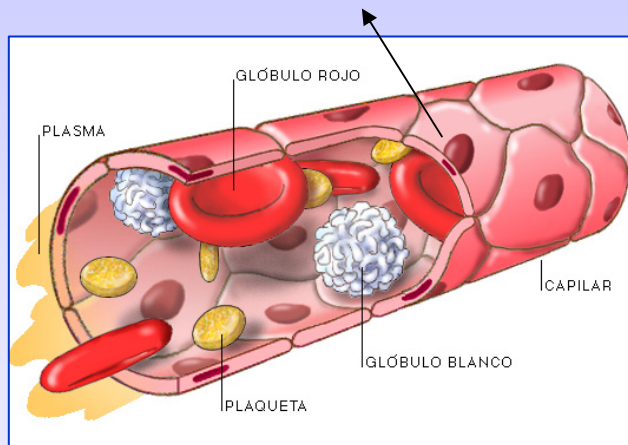
EPITELIOS MONOESTRATIFICADOS

Con células aplanadas

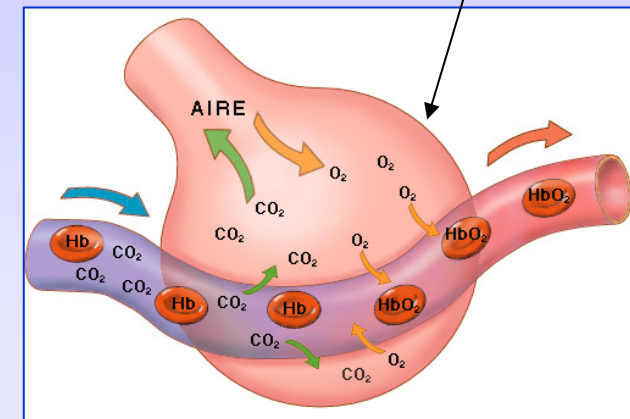

Endotelios: forman la pared de los capilares sanguíneos, alveolos pulmonares e otras superficies. Protegen pero además permiten el intercambio de sustancias.

Pared de un capilar

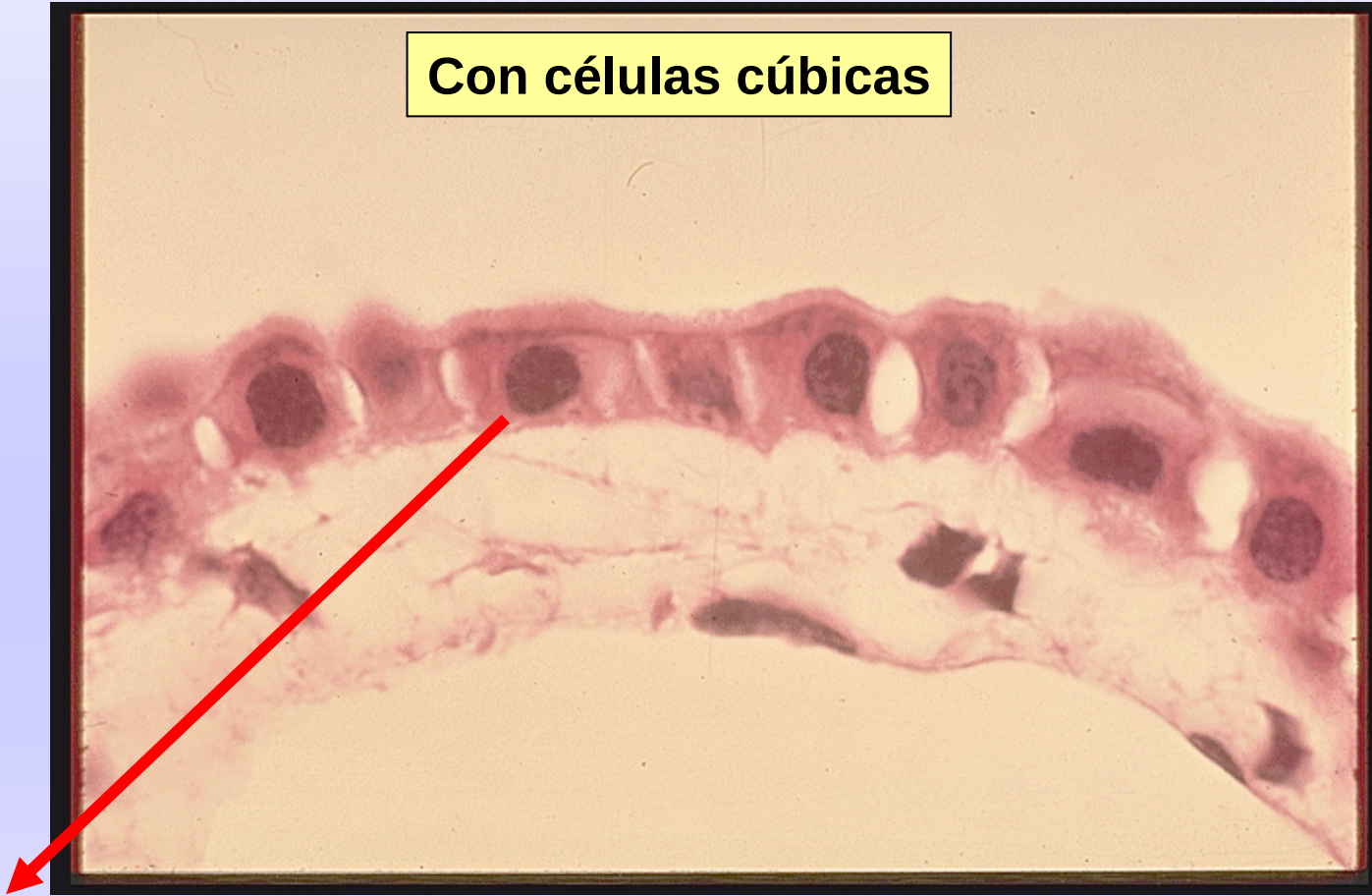

Alveolo pulmonar

EPITELIOS MONOESTRATIFICADOS

Con células cúbicas

Superficie ovarios, túbulos renales, conductos secretores de moitas glándulas, etc.

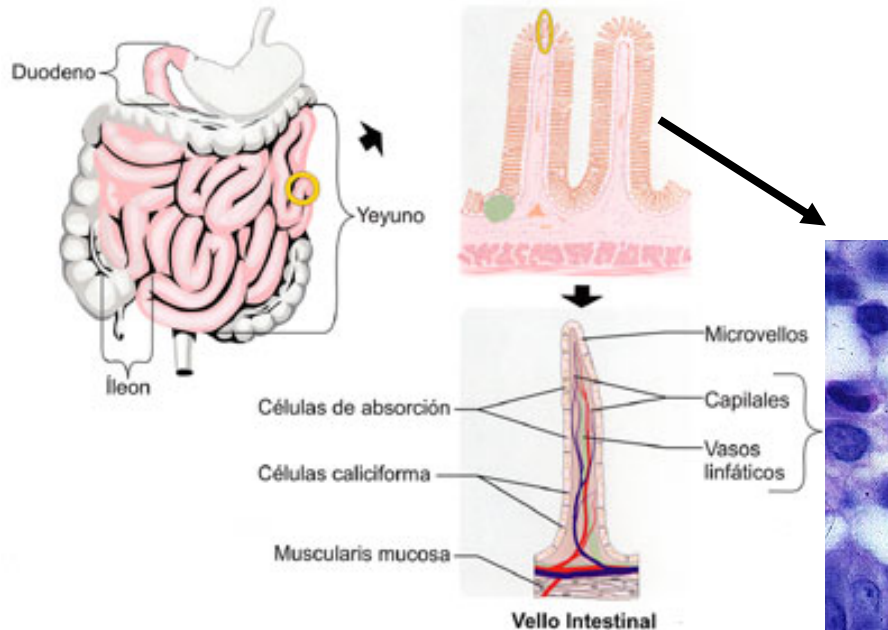
EPITELIO SIMPLE CÚBICO

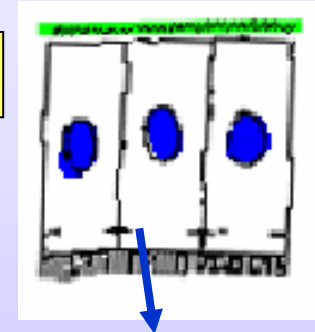
Conducto excretor gándula da tráquea

EPITELIOS MONOESTRATIFICADOS

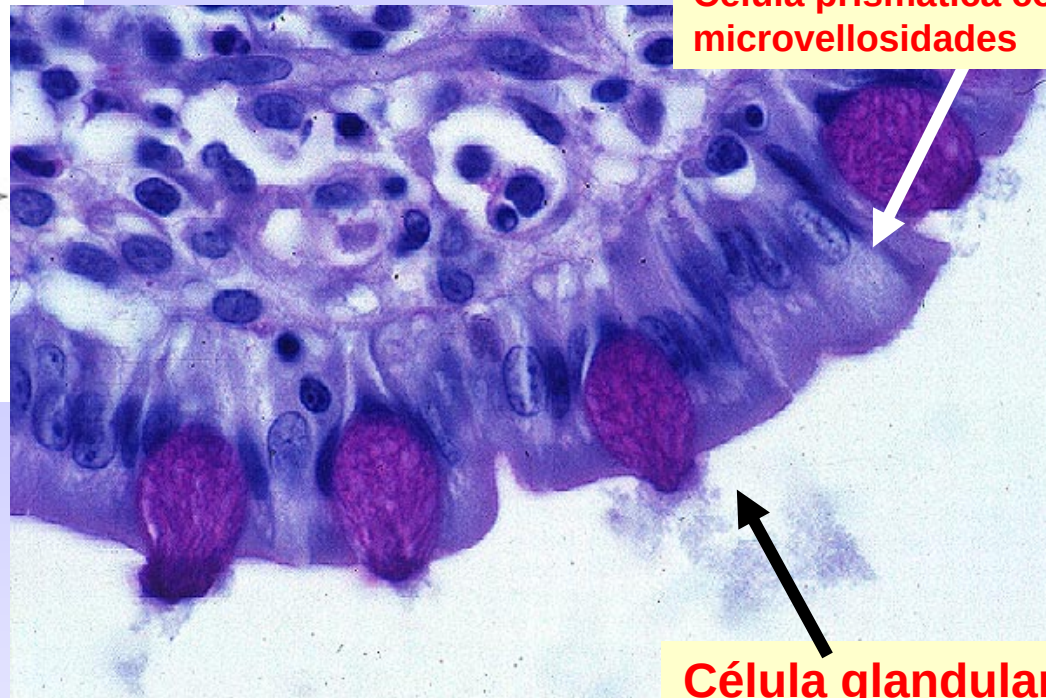
Con células prismáticas con microvellosidades

Intestino delgado.

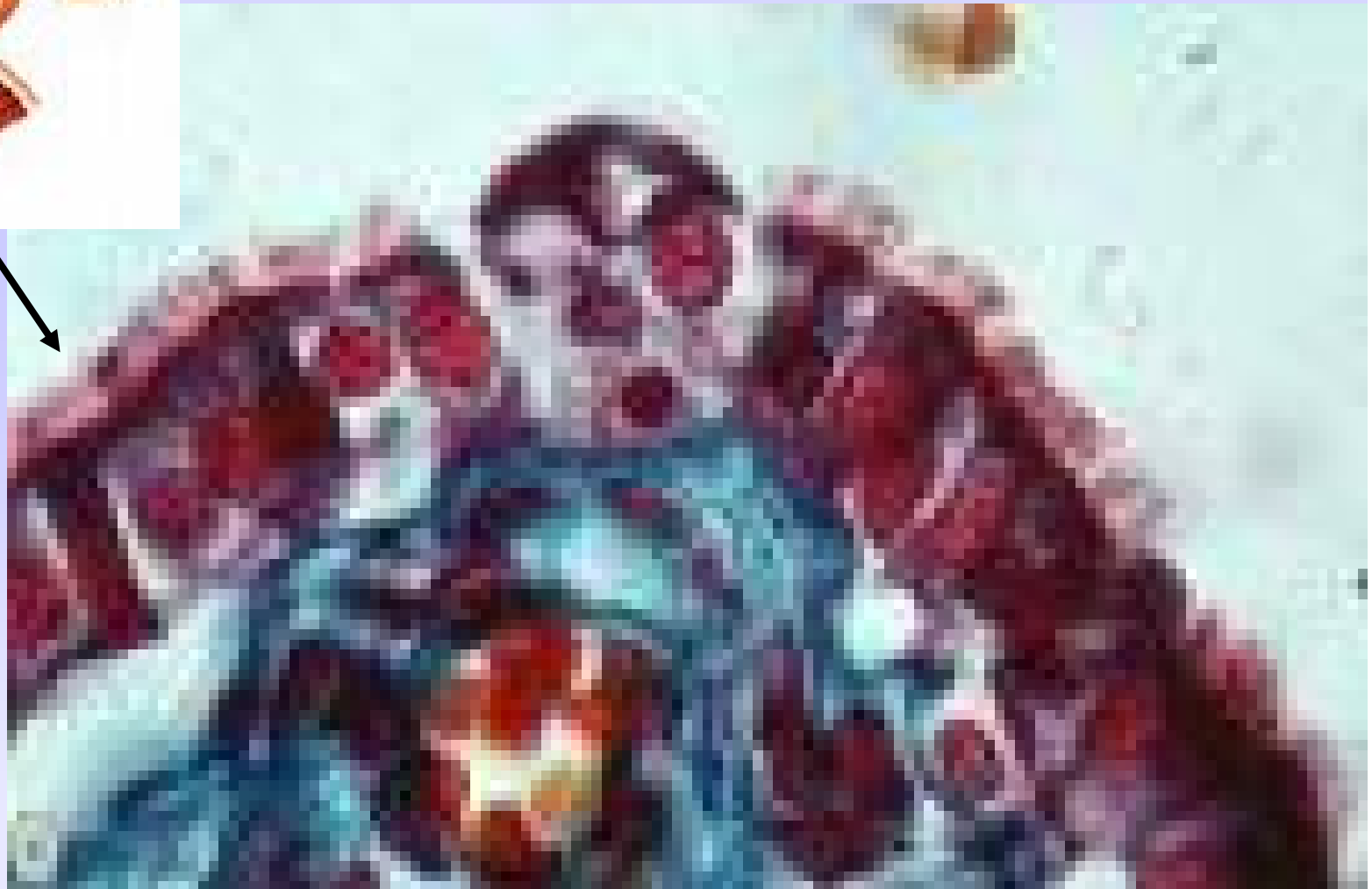
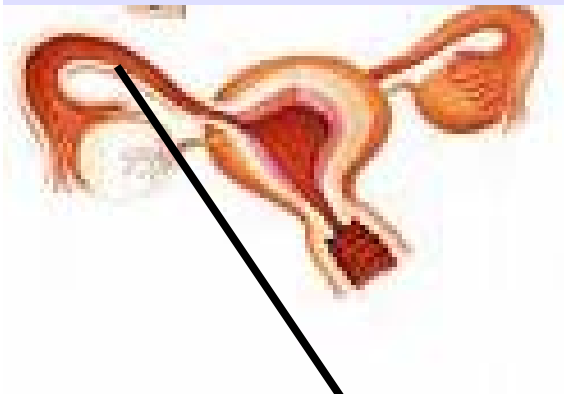
Celula prismática con microvellosidades

Célula glandular caliciforme

Con células prismáticas con cilios

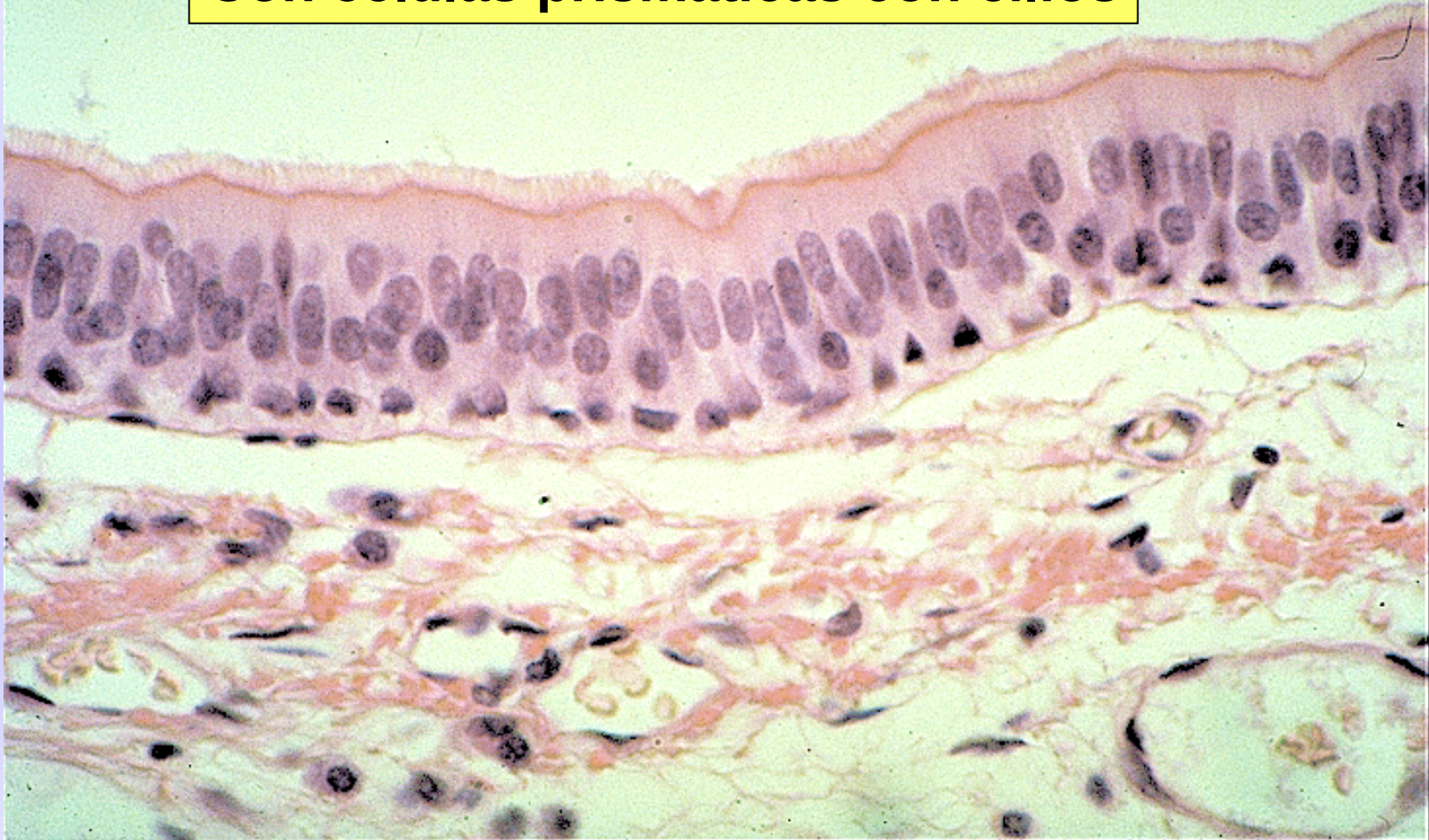
Epitelio ciliado das Trompas de Falopio

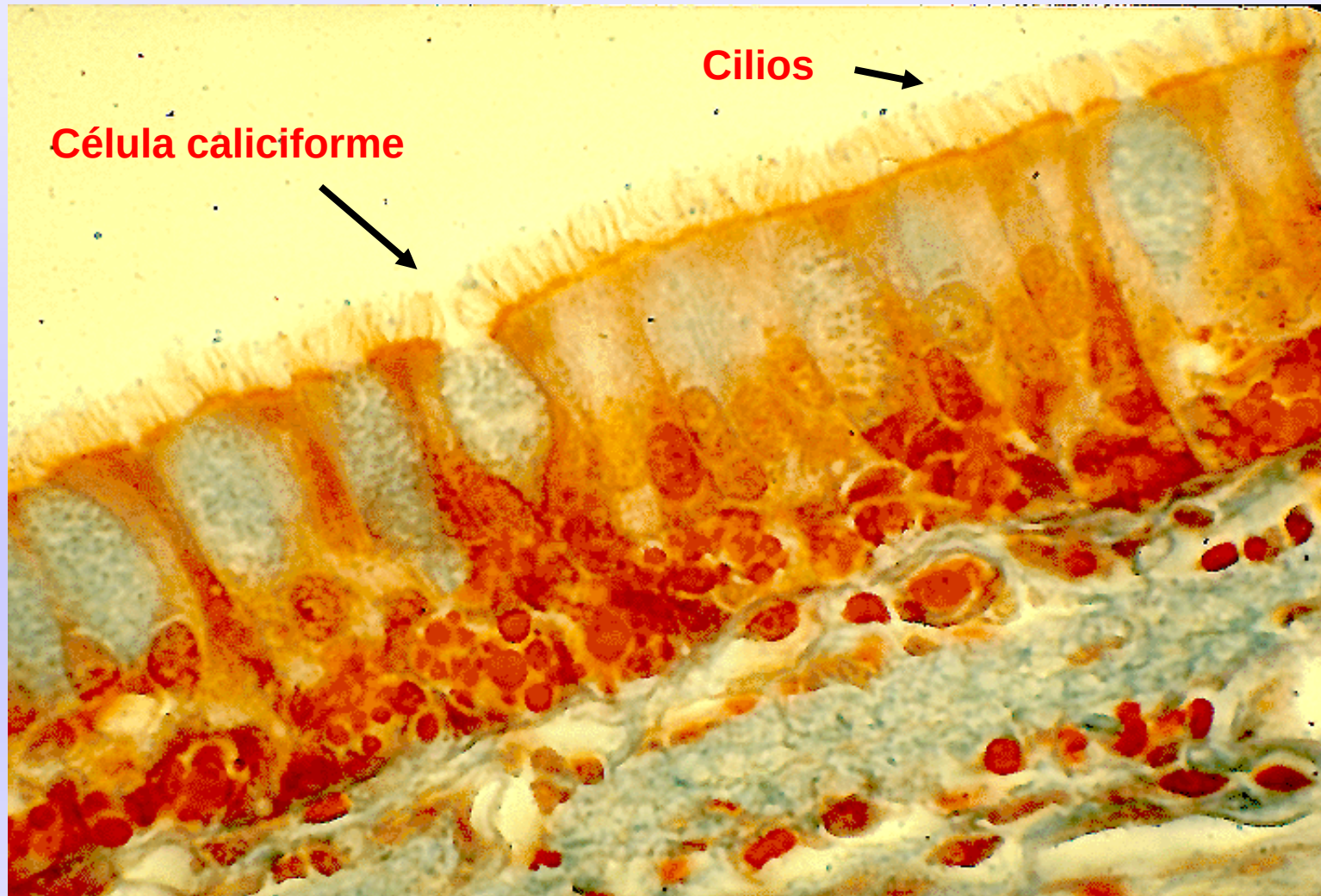
EPITELIO PSEUDOESTRATIFICADO.

Con células prismáticas con cilios

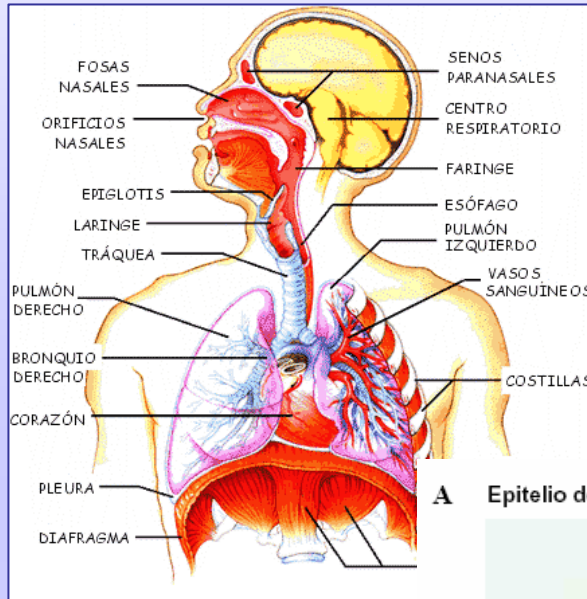
Epitelio pseudoestratificado da tráquea: parece estratificado pero todas as súas células chegan á membrana basal mentras que só as células máis altas chegan á superficie.

EPITELIO POLIÉDRICO PSEUDOESTRATIFICADO CILIADO. Traquea

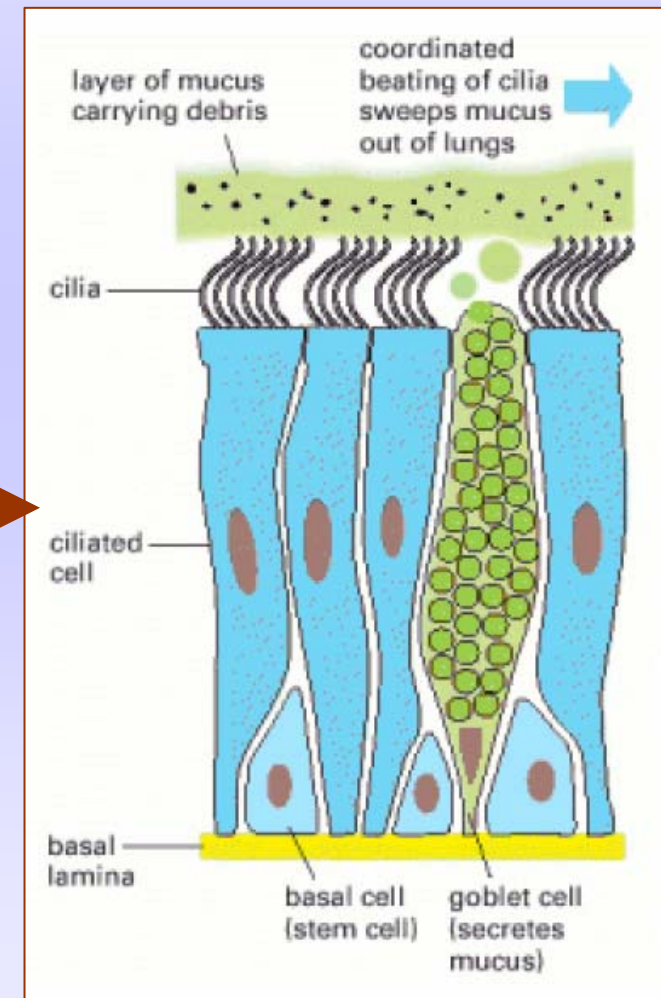
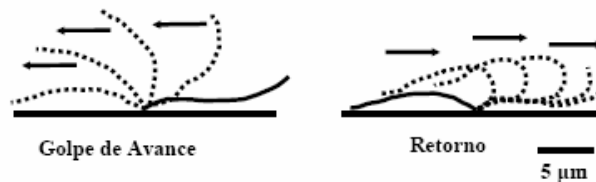
Con células prismáticas con cilios

A Epitelio de la Tráquea

B Movimiento del Cilio

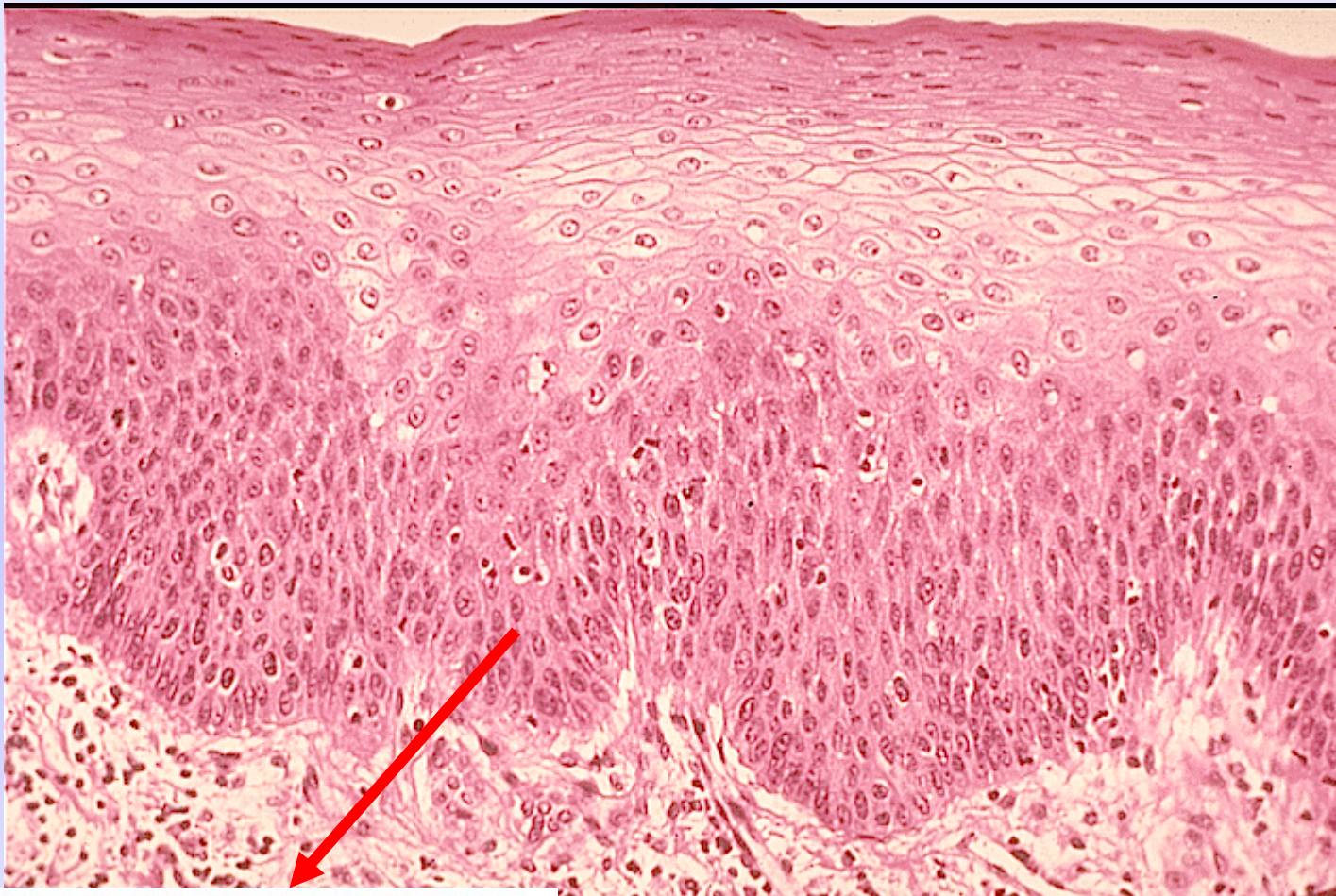

EPITELIOS PLURIELSTRATIFICADOS

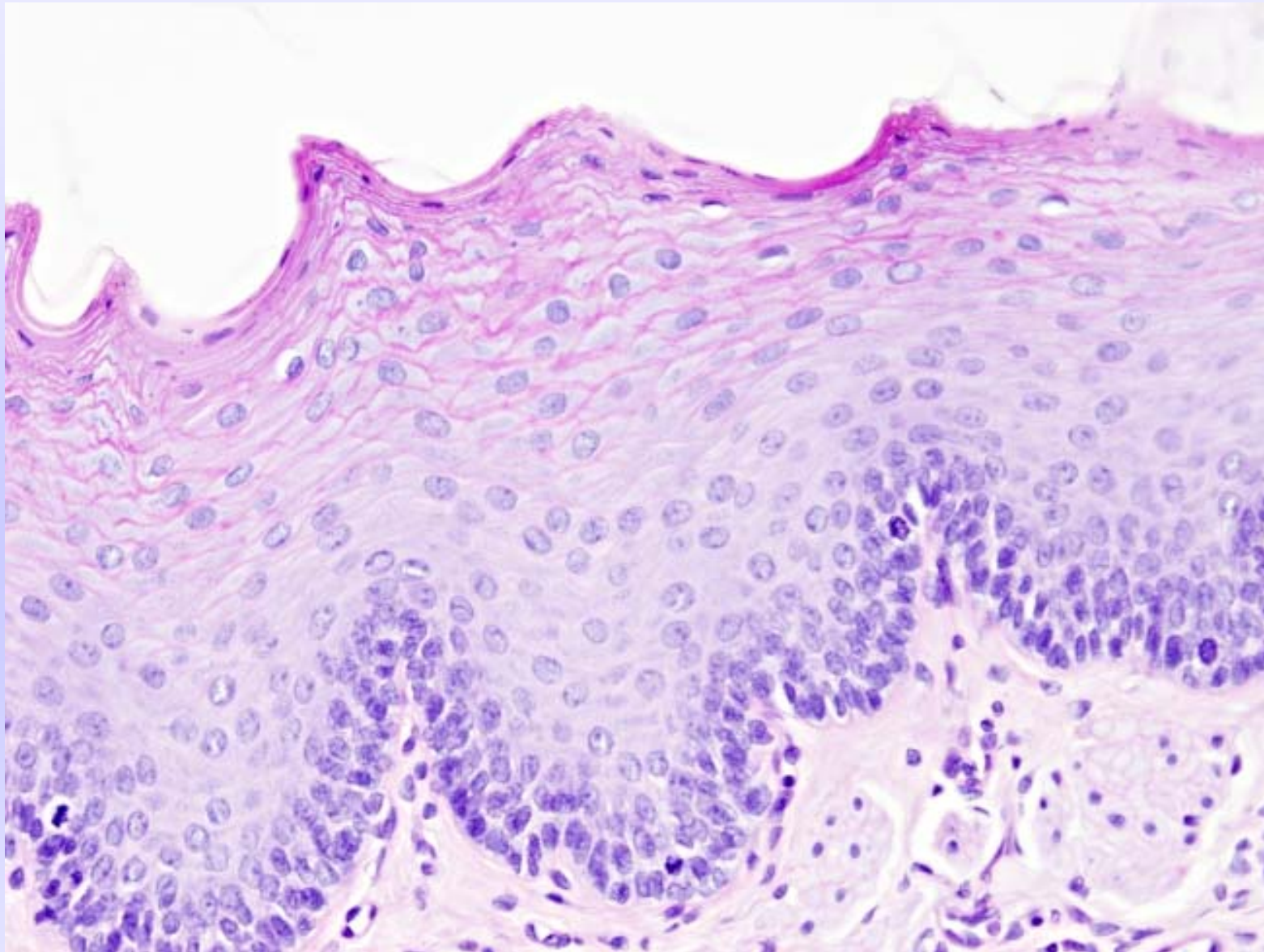
- Están formados por varias capas de células. Sitúanse en zonas do organismo onde é necesaria unha maior protección.
- A **epiderme** (capa máis superficial da pel), está formada por un epitelio pluriestratificado pavimentoso e con queratina.
- As **mucosas** (recubren cavidade bucal, vaxina, o ano...) están protexidas por un epitelio similar, pero sen queratina.

EPITELIO PLURISTRATIFICADO NO QUERATINIZADO (mucosas)

Esófago: epitelio estratificado plano no queratinizado

Especie: ratón (*Mus musculus*; mamíferos)

Técnica: Hematoxilina-eosina en cortes de 8 micras de parafina.

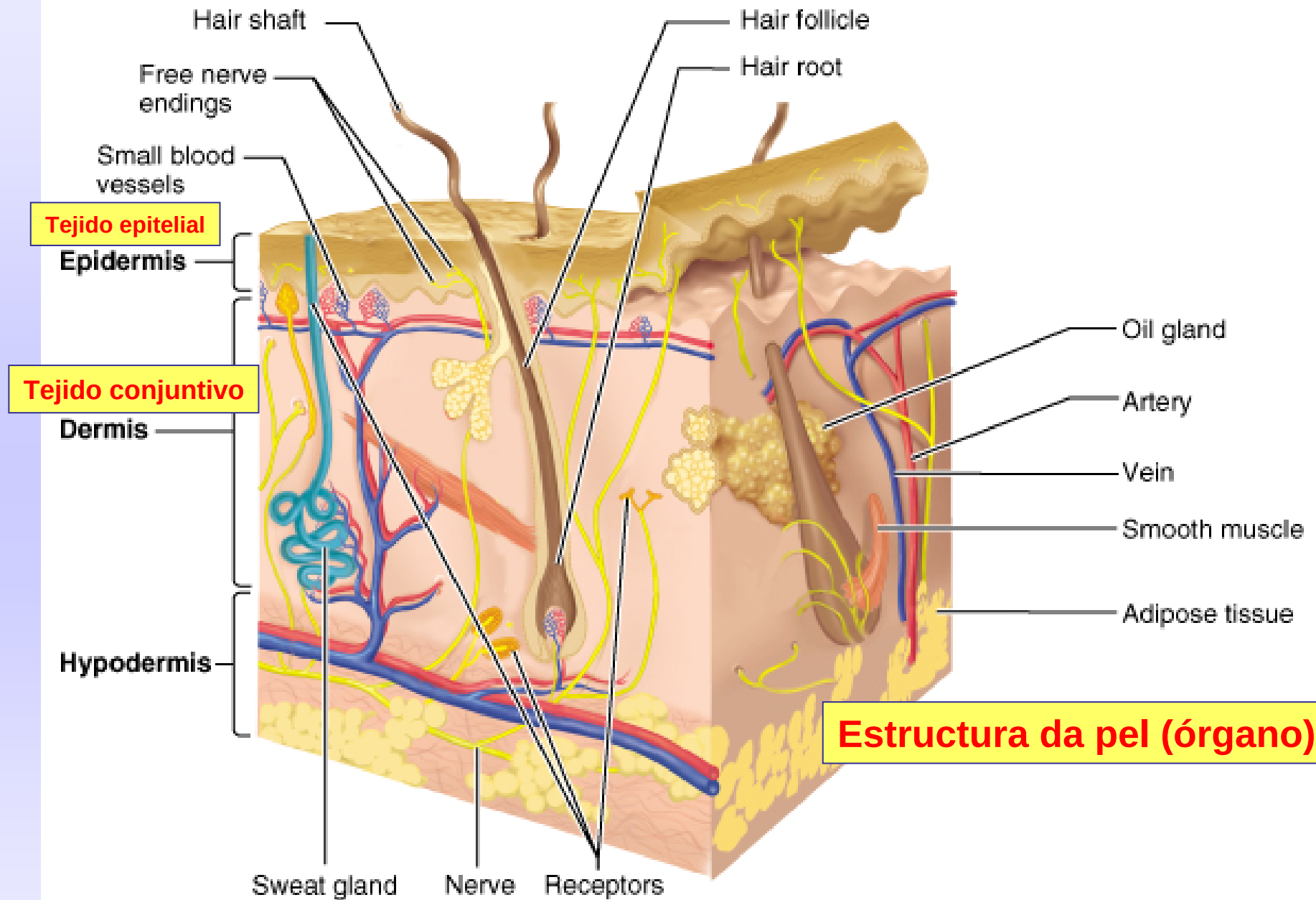
EPITELIO PLURISTRATIFICADO QUERATINIZADO (epiderme)

Células
mortas

Tecido epitelial

Tecido conjuntivo

Piel cultivada para grandes quemados

Con una pequeña muestra de piel sana se obtienen hasta dos metros de tejido cutáneo

http://www.elpais.com/articulo/salud/Piel/cultivada/grandes/quemados/elpepusal/20071030elpepisal_1/Tes

Cómo se fabrica la piel en el laboratorio

1 La piel cultivada se obtiene a partir de un pequeño fragmento de piel sana.

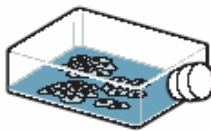

Biopsia
de piel

Fragmentación
mecánica

Digestión
enzimática

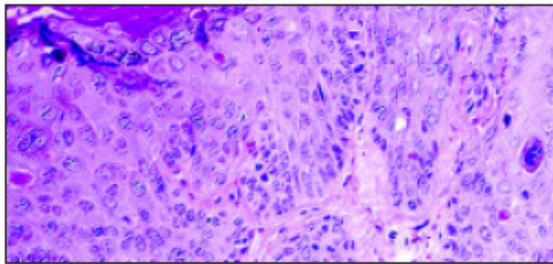

Células aisladas
de piel

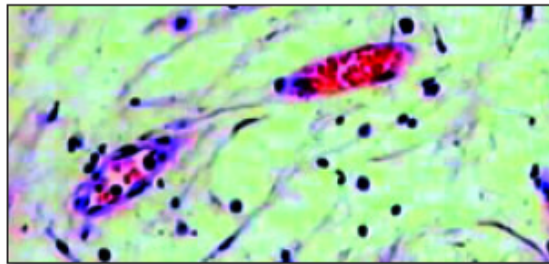

2 A partir de estas células se hacen cultivos de expansión para obtener dos estirpes celulares de piel:

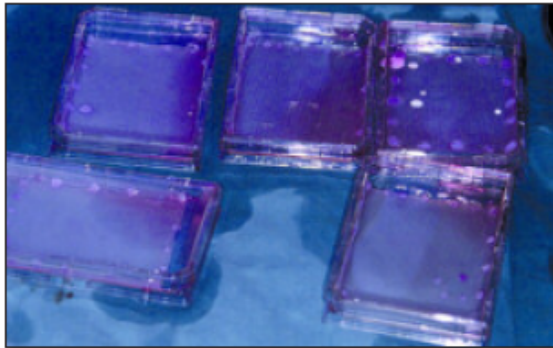
Queratinocitos (epidermis)

Fibroblastos (dermis)

3 Los queratinocitos cultivados se siembran sobre la dermis artificial hasta que se obtiene una capa epitelial que la recubre.

Recipientes con piel artificial

4 La piel artificial ya está lista para el implante.

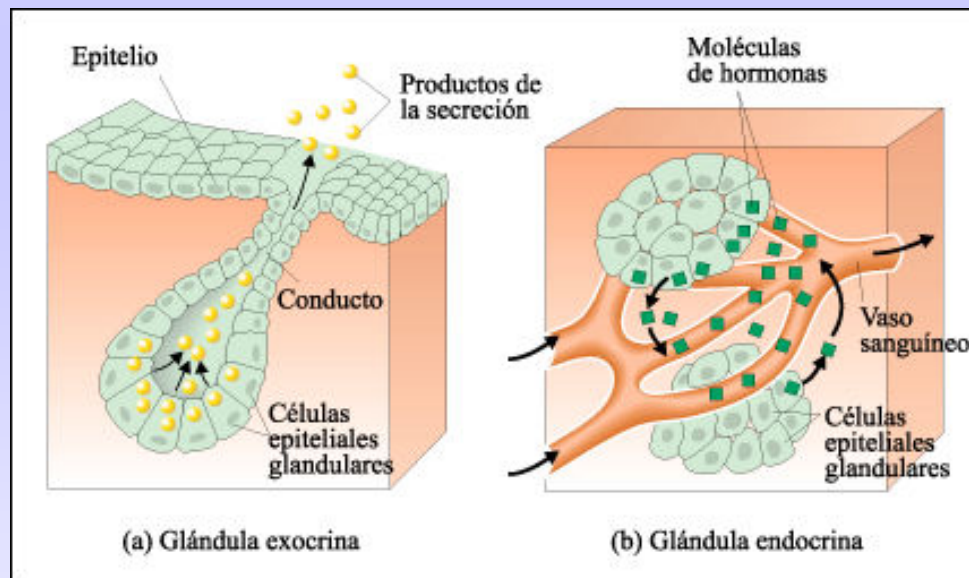
Fragmento de piel artificial

EL PAÍS, martes 30 de octubre de 2007

B) Epitelios GLANDULARES

Son epitelios con función secretora, formados por células cúbicas ou prismáticas.

As glándulas poden ser:

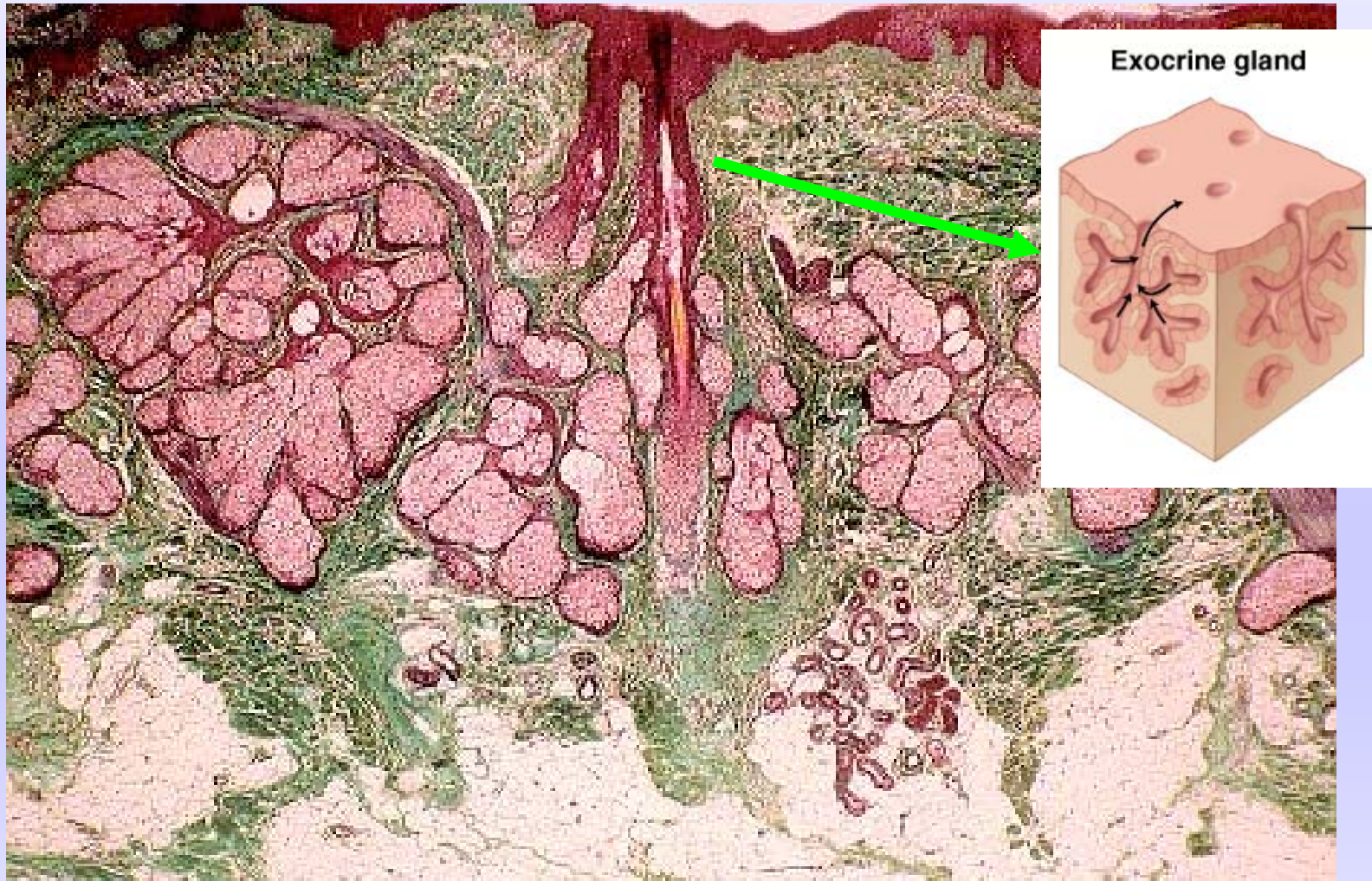
Exocrinas

O produto fabricado en elas sae por conductos secretores ó exterior do corpo ou a unha cavidade (sudoríparas, salivares...)

Endocrinas

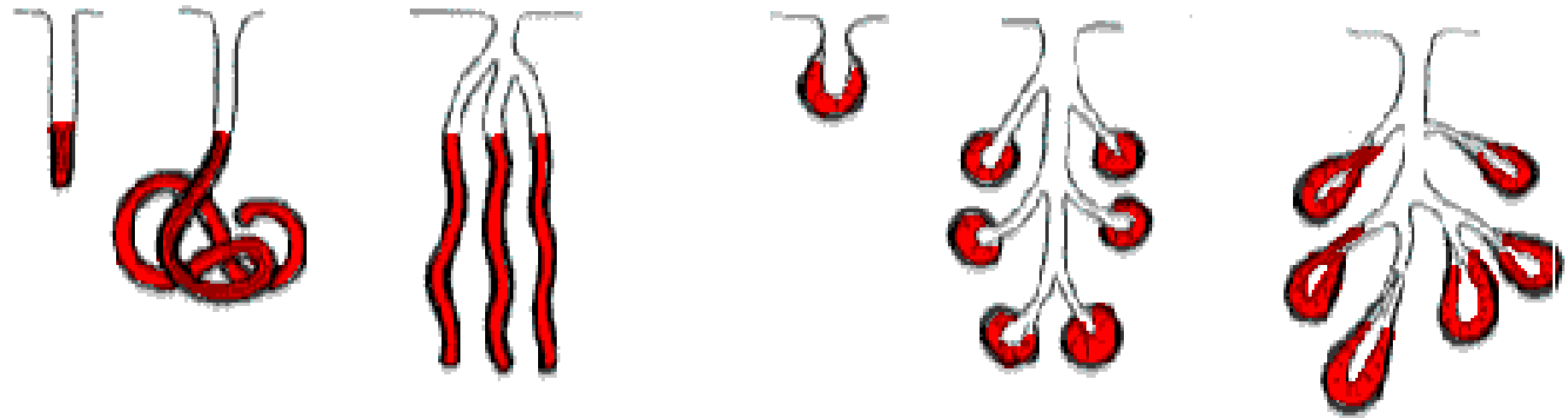
Nelas fábrícanse as hormonas. Non teñen conductos secretores, polo que o produto formado pasa ó torrente circulatorio (glándula tiroides...).

Piel. Glándulas sebáceas

I amina 3

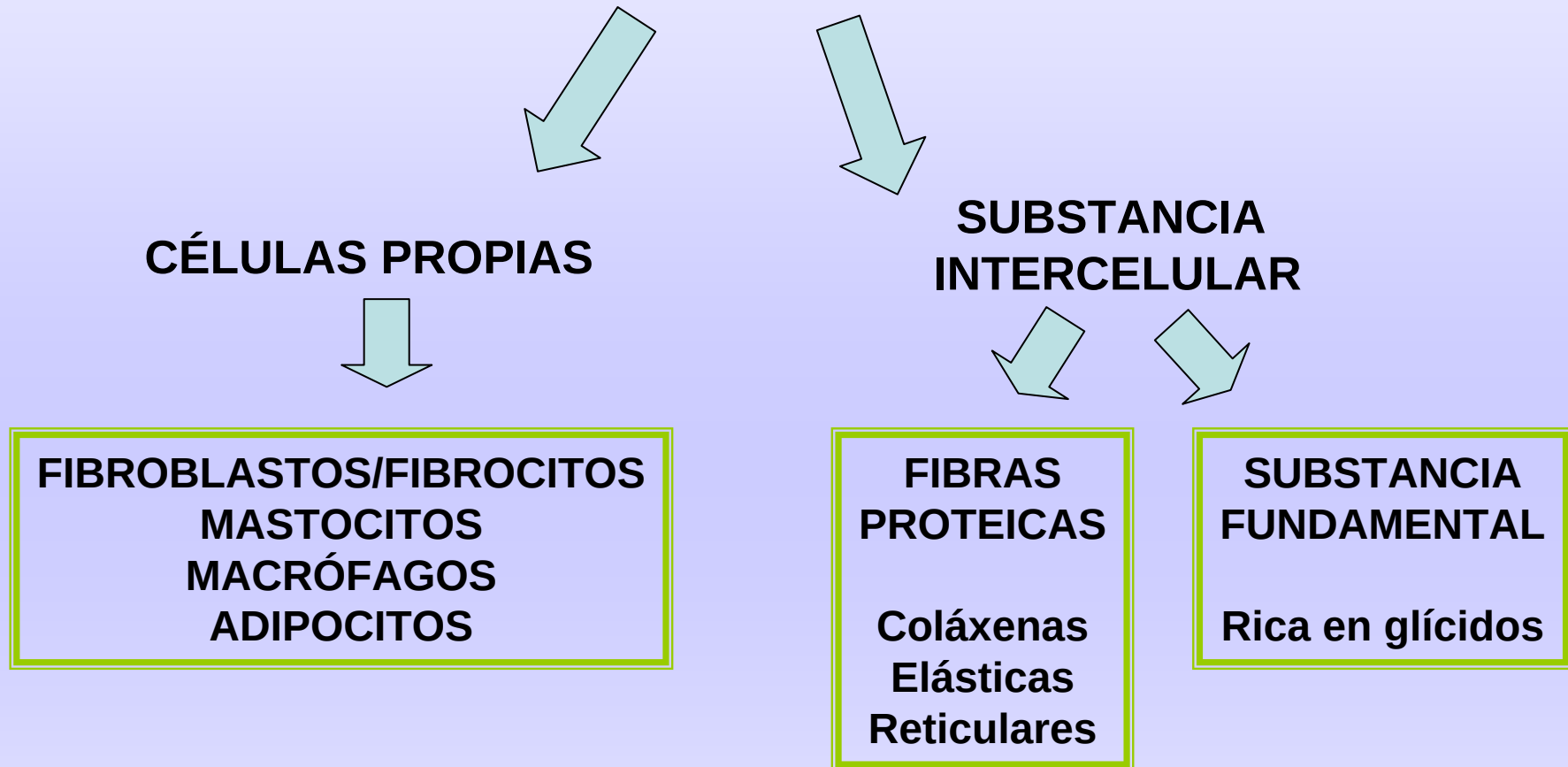

1.2 TECIDOS CONECTIVOS

- Tecidos variados, con funcións protectoras ou de soporte.
- Están formados por células dispersas, variadas (propias e emigradas), entre elas hai substancia intercelular ou matriz, formada por substancia fundamental e fibras proteicas.
- Hai tres tipos fundamentais de tecidos conectivos:
  - a) Tecido conxuntivo
  - b) Tecido cartilaxinoso
  - c) Tecido óseo

TECIDO CONJUNTIVO

COMPONENTES TECIDO CONJUNTIVO

FIBROCIITO

sintetiza a substancia fundamental e as fibras

FIBRAS

ADIPOCITO

Almacena graxa

capilar

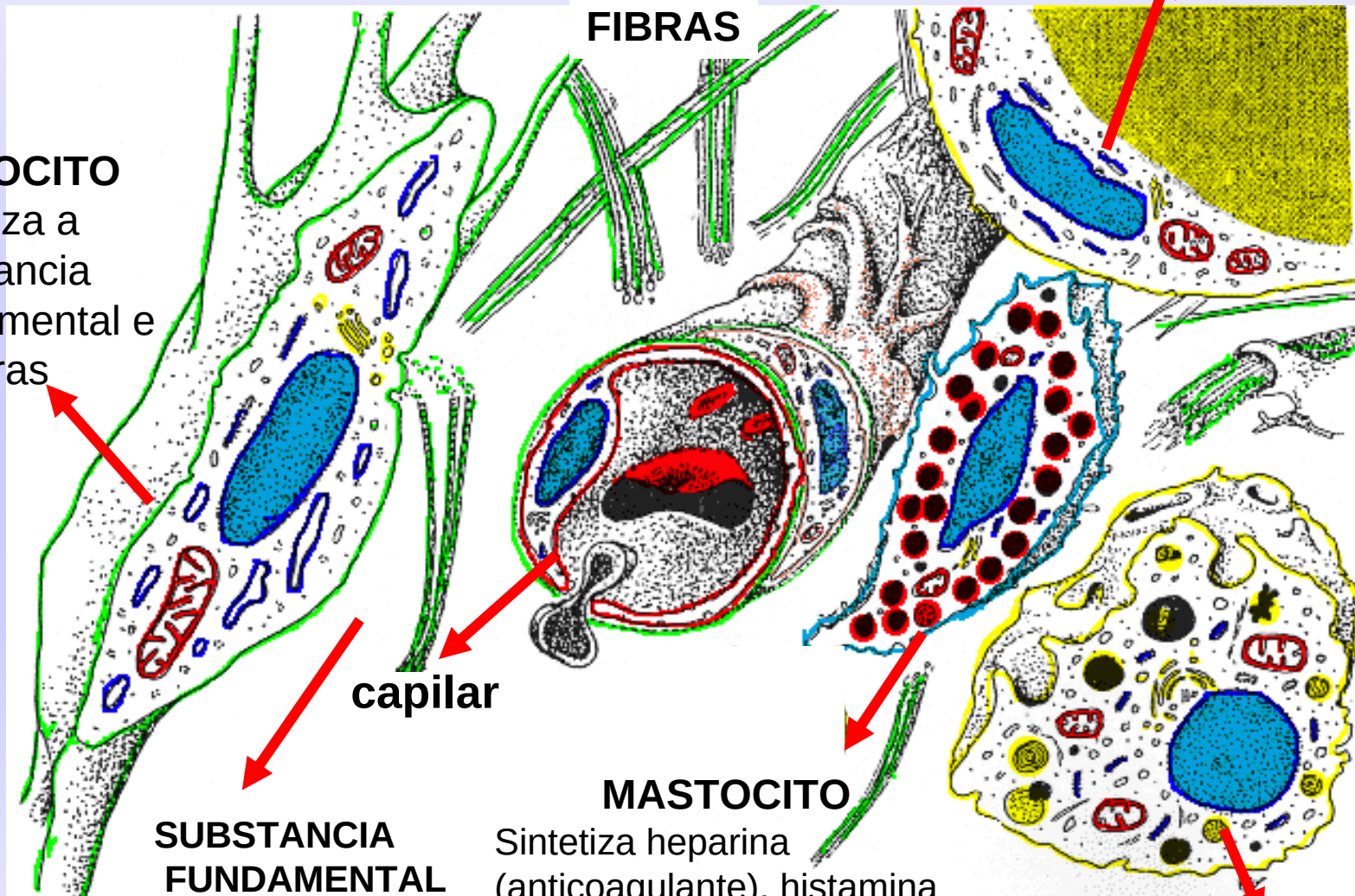
SUBSTANCIA FUNDAMENTAL

MASTOCITO

Sintetiza heparina (anticoagulante), histamina (vasodilatador) e serotonina (vasoconstrictor).

MACRÓFAGO

función de defensa

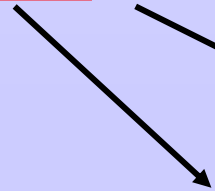
**VARIEDADES DO
TECIDO CONXUNTIVO**

Tecido conxuntivo laxo

Tecido adiposo

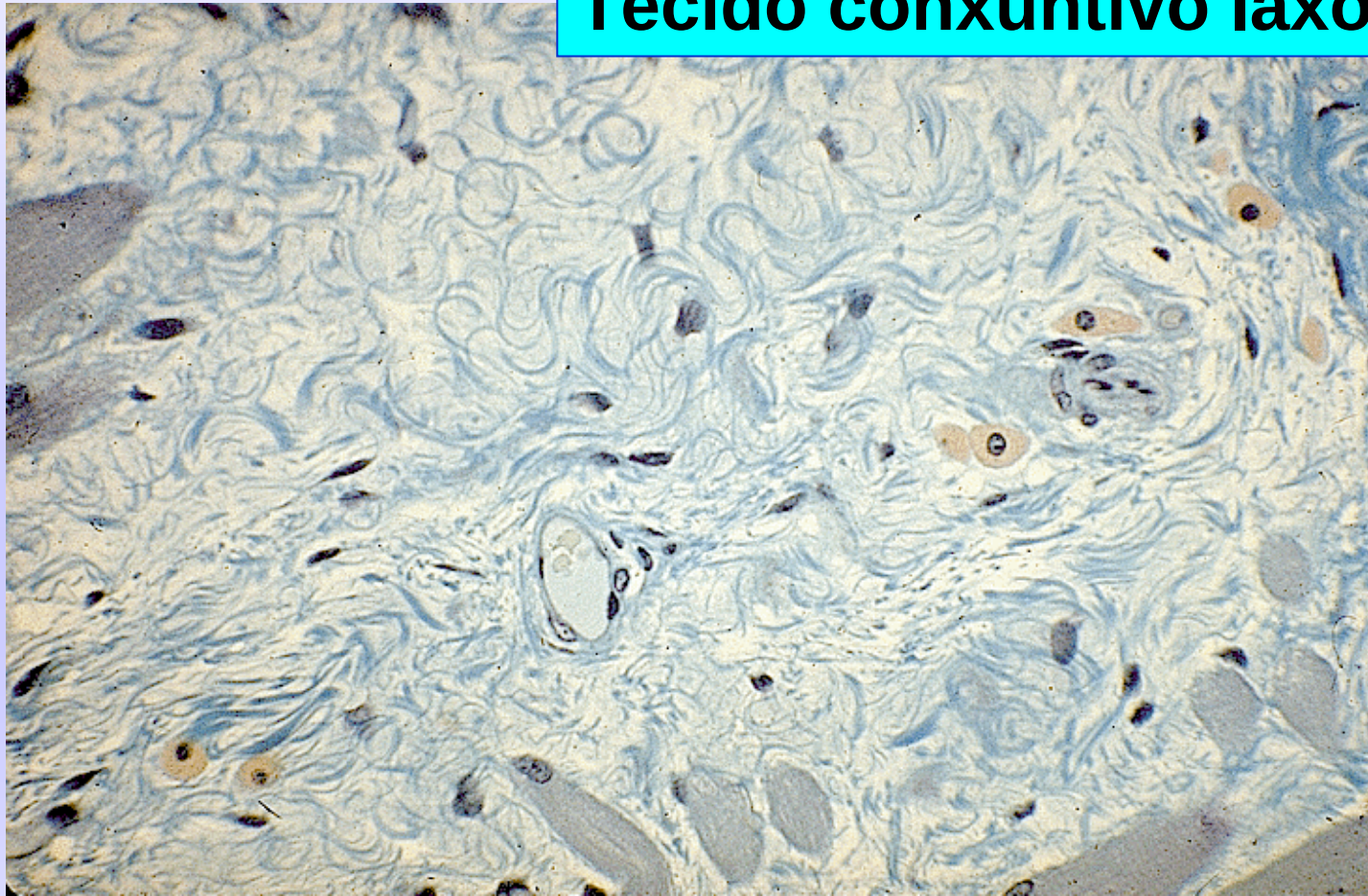
Tecido conxuntivo denso

Tecido conxuntivo elástico

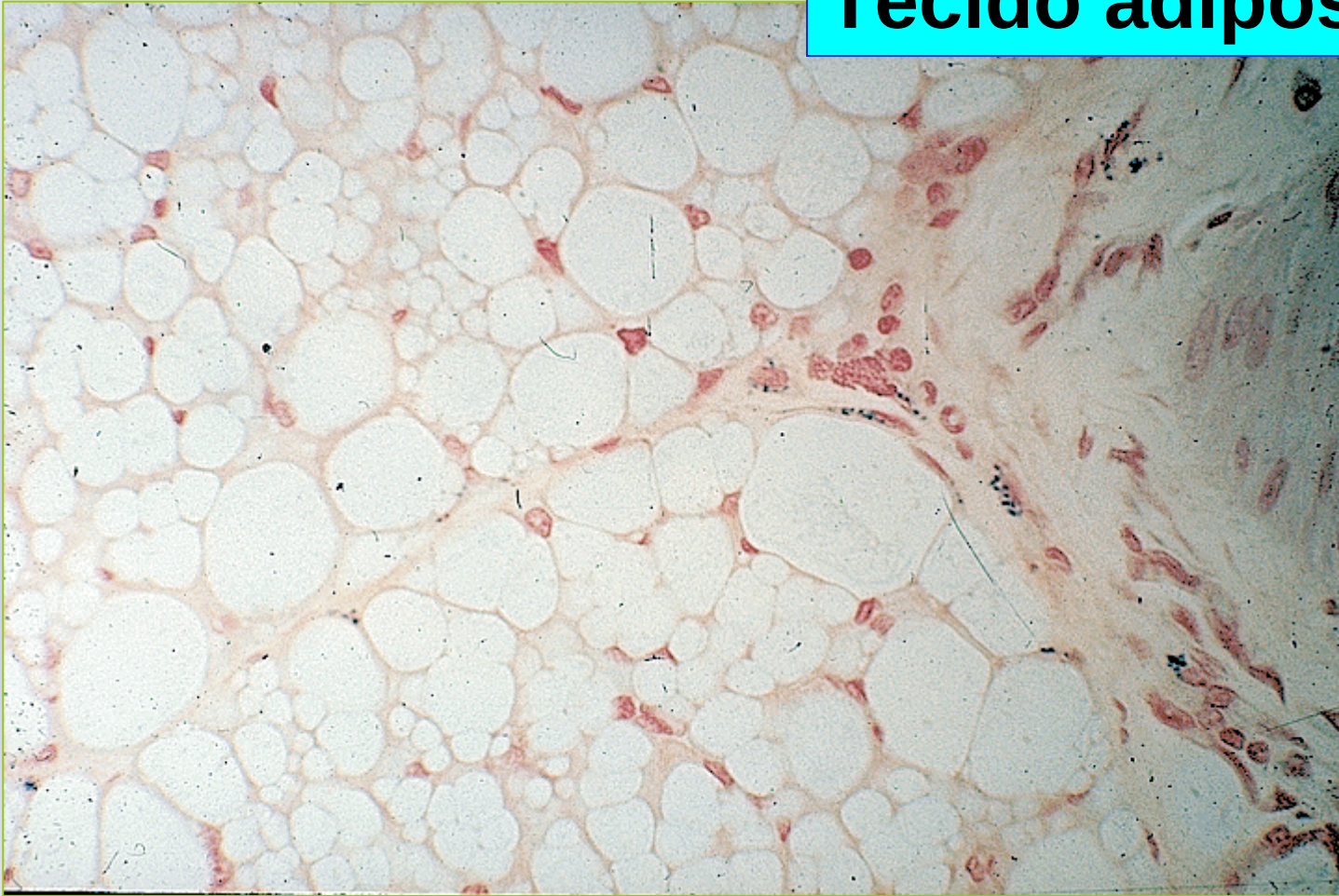
Tecido conxuntivo laxo

Tejido conjuntivo laxo: atópase nos espazos entre os órganos e entre outros tecidos. Ten abundante substancia fundamental.

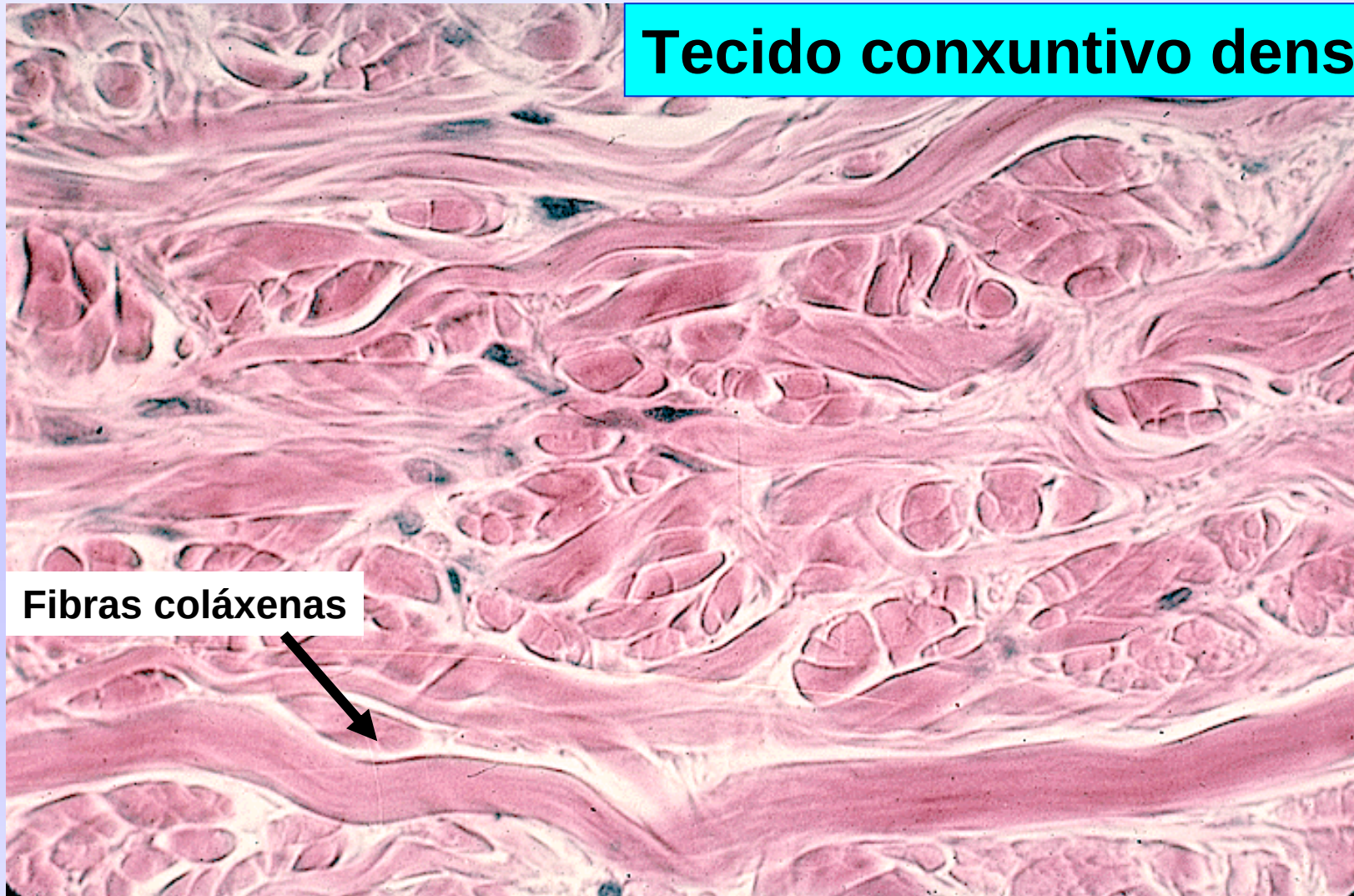
Tecido adiposo

Tecido adiposo: almacena graxa debaixo da pel e ó redor dalgúns órganos como é o caso do corazón e riles e na médula amarela.

Tecido conjuntivo denso

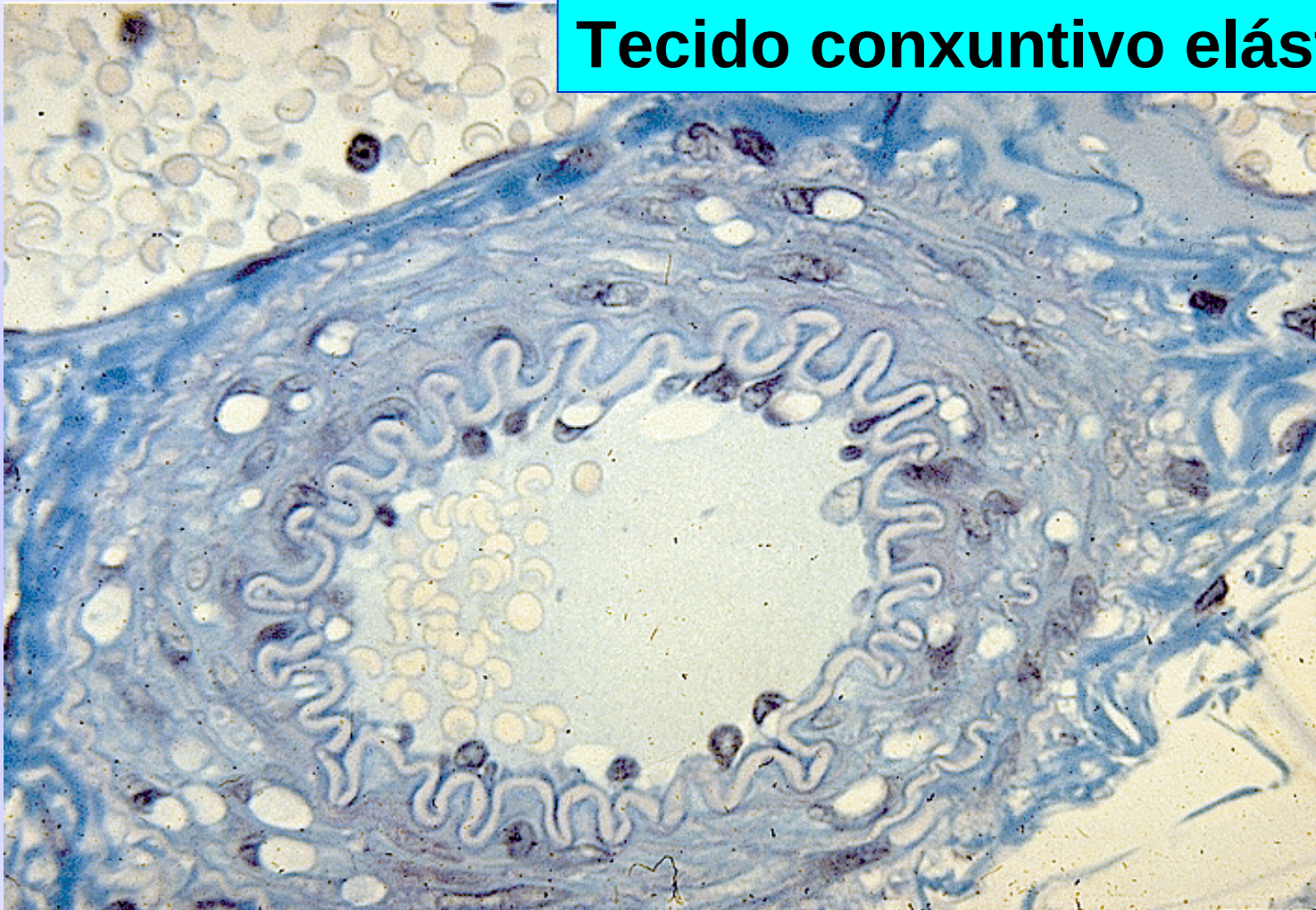

Fibras colágenas

Tecido conjuntivo denso: tem abundantes fibras colágenas, formam os tendões e os ligamentos.

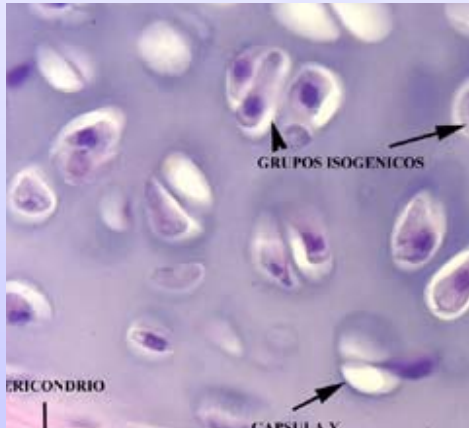

Tecido conxuntivo elástico

Tejido conjuntivo elástico (Lámina interna dunha arteria)

TECIDO CARTILAXINOSO

Composición

tecido blando e flexible

Variedades

Sustancia intercelular semisólida

fibras

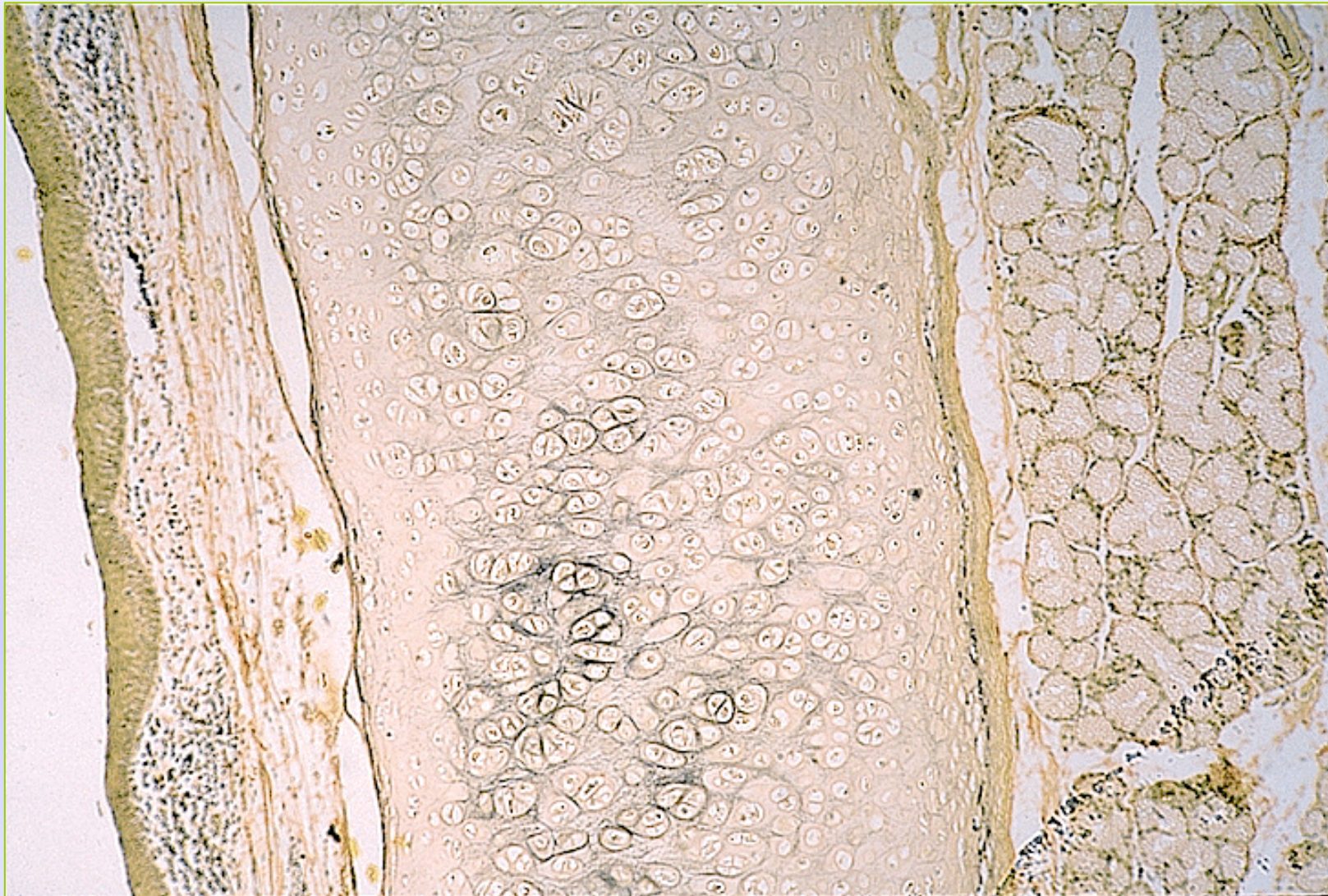
Células: condrocitos.
Grupos **isoxénicos**: conjunto de células originados a partir de la misma célula.

Tecido cartilaxinoso elástico

Tejido cartilaxinoso hialino

Tejido cartilaxinoso fibrosos

Tecido cartilaxinoso elástico (orella)

Atópase na epiglote, larinxe, trompa de Eustaquio e oído externo.

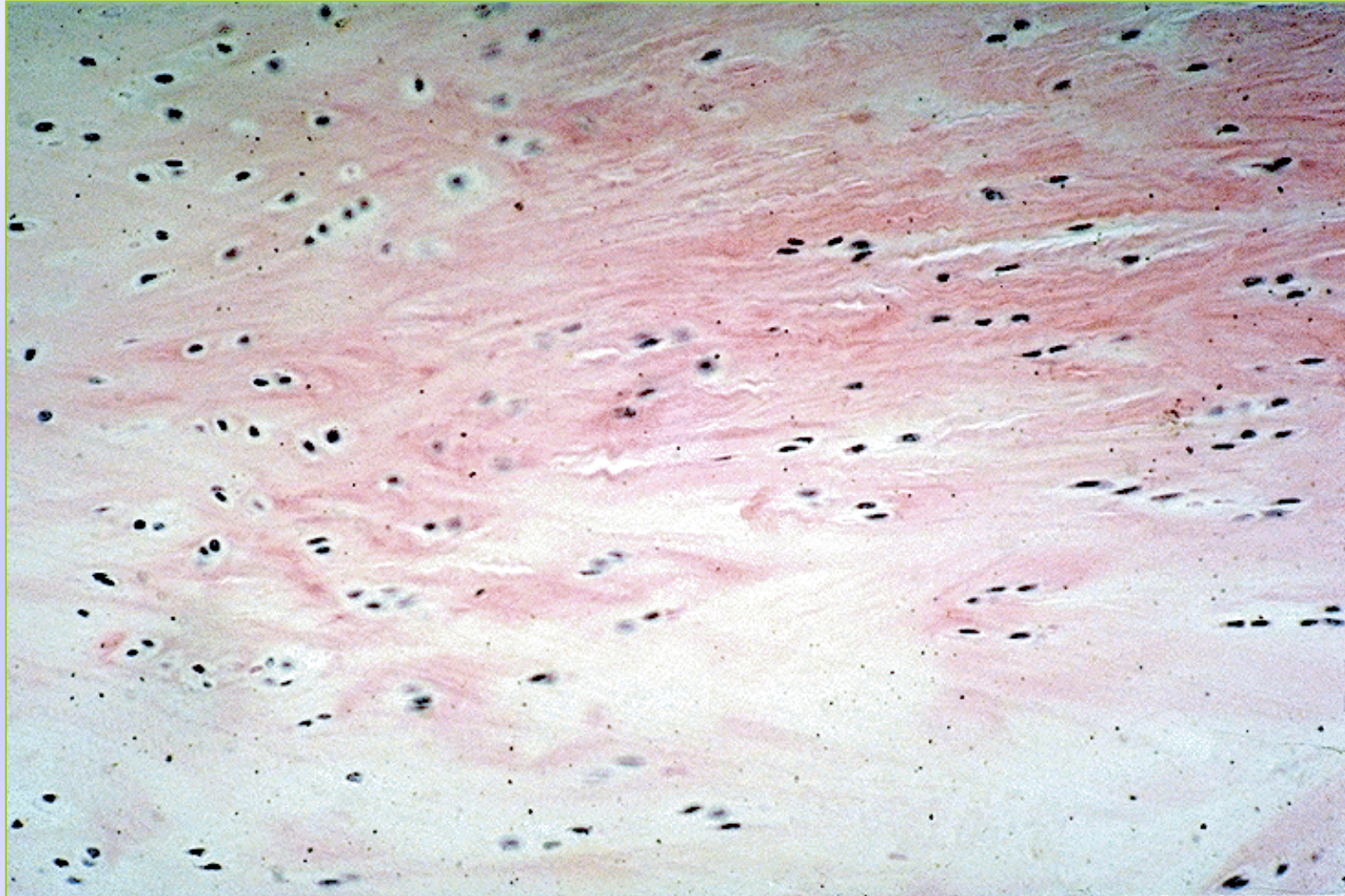

Cartílago hialino

É o tipo máis abundante de cartilago (contén numerosos condrocitos. Atópase nas articulaci3ns, nariz, traquea, bronquios, cordas vocales e entre as vértebras.

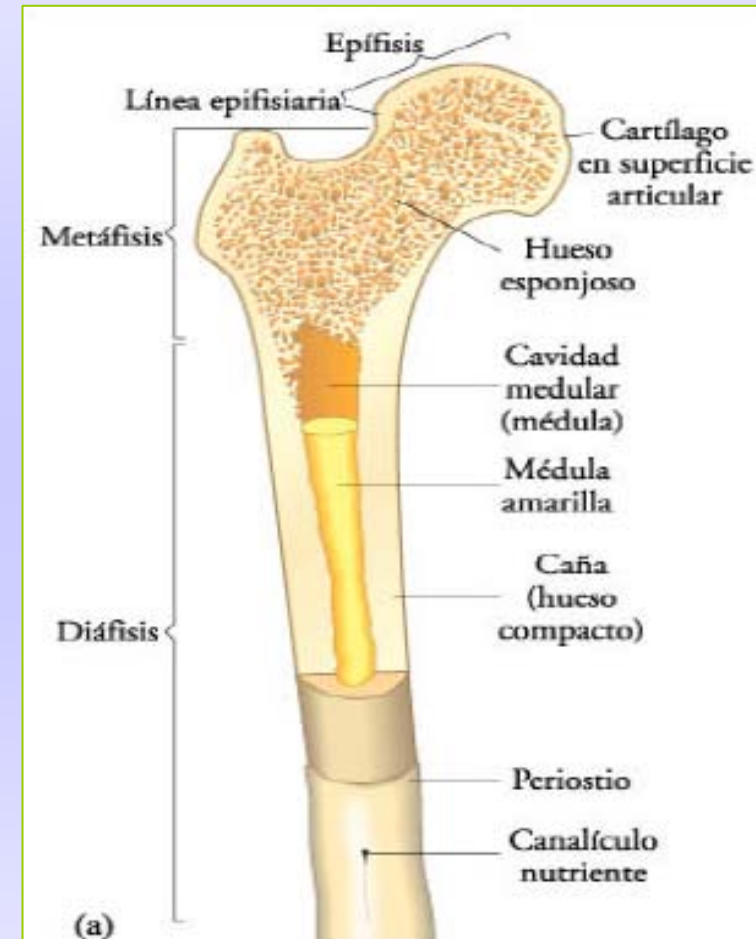
Corte longitudinal cartílago fibroso

É un cartilago rico en fibras de coláxeno, o que lle da unha gran resistencia á tracción, atópase nos discos intervertebrais, tendón de Aquiles e sínfise do púbis.

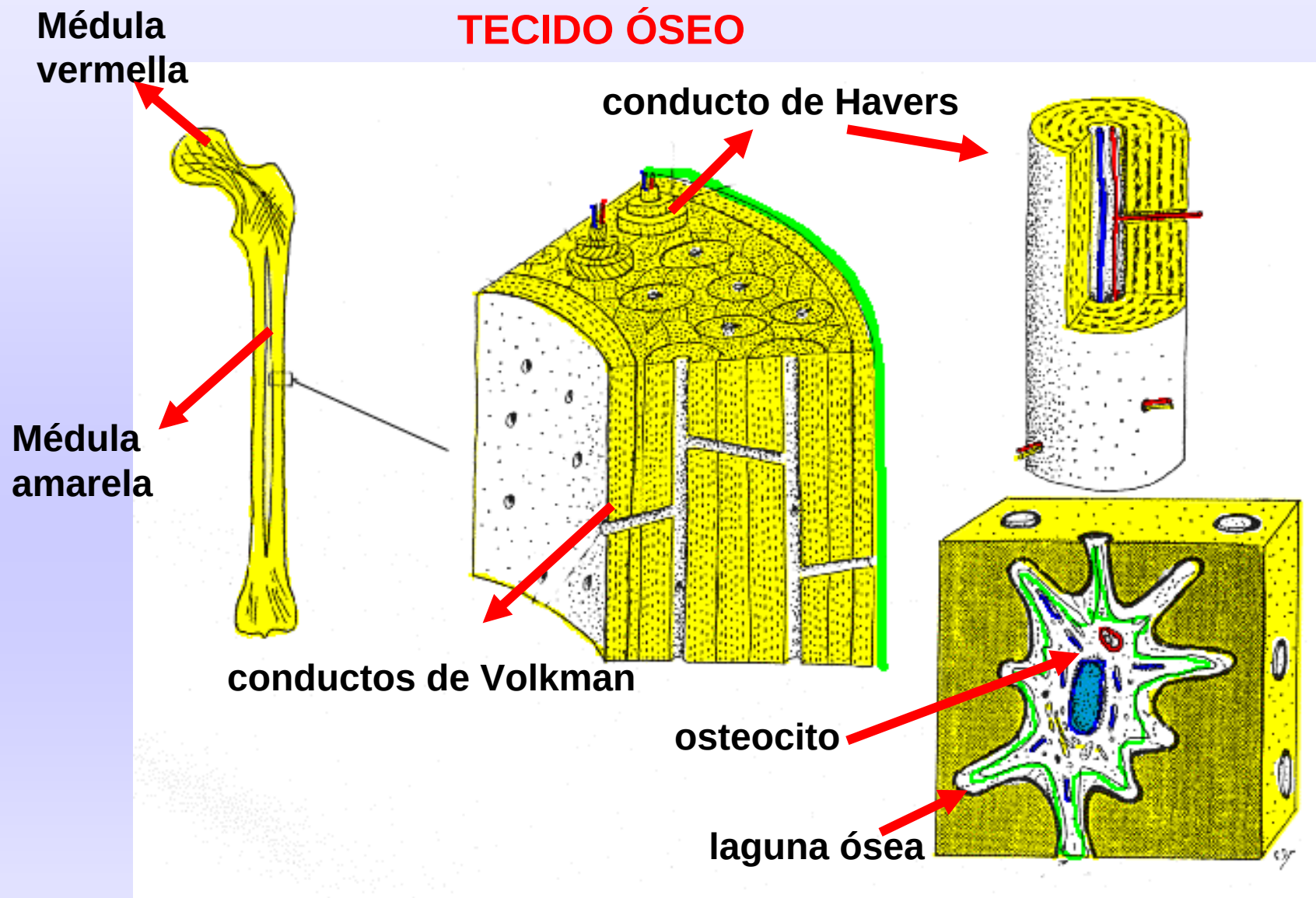

TECIDO ÓSEO

- As súas funcións son o sostén e a protección de órganos vitais (caixa craneana, caixa torácica..).
- Forma parte dos ósos.
- Está composto por:
- Células: chámanse osteocitos. Están situadas en lagoas óseas.
- Substancia fundamental: de natureza mineral, fosfatos e carbonatos de Ca.
- Fibras de materia orgánica.
- Hai dous tipos de tecido óseo:
  - Tecido Óseo Compacto
  - Tecido óseo Esponxoso

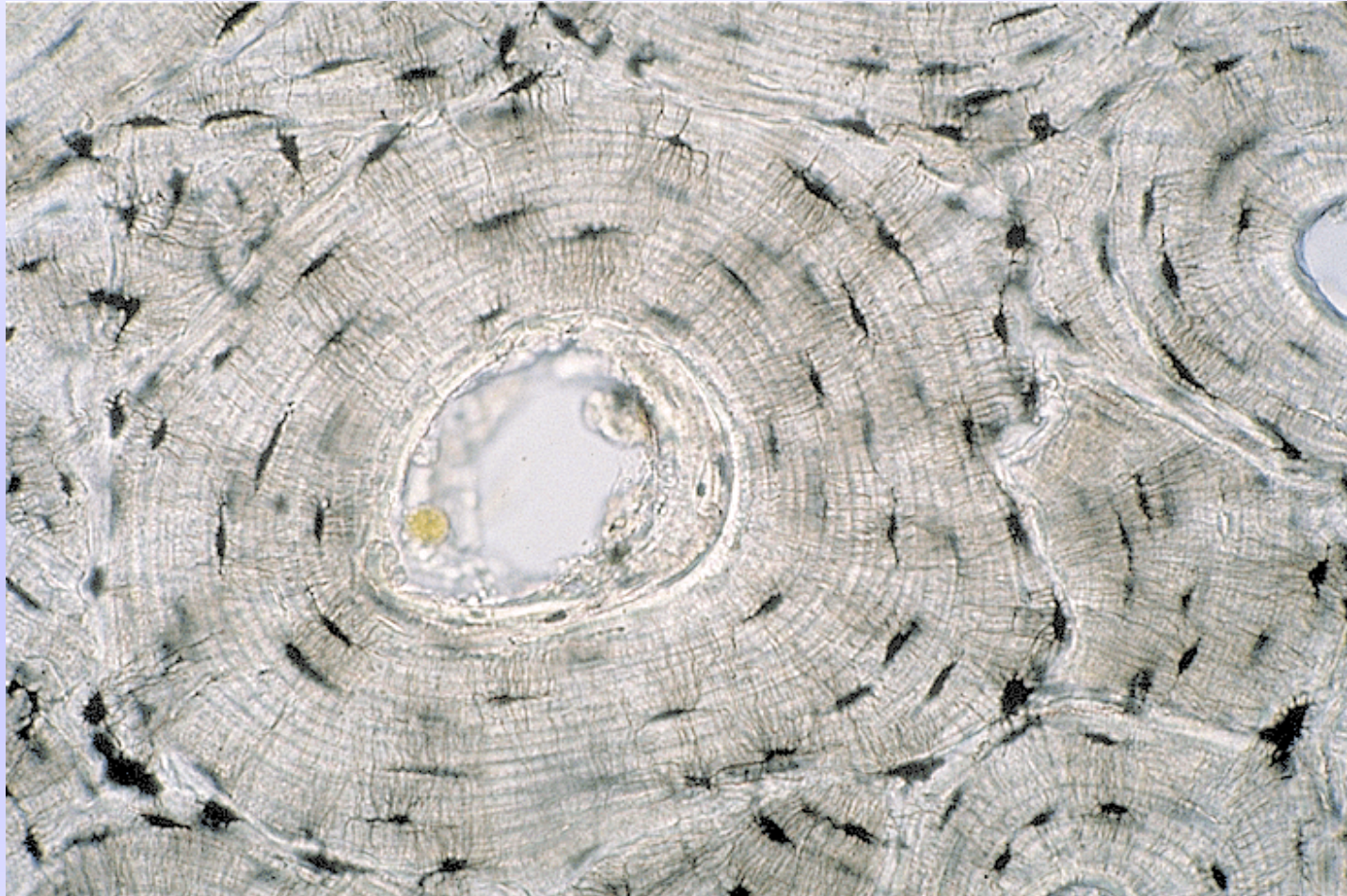

TECIDO ÓSEO

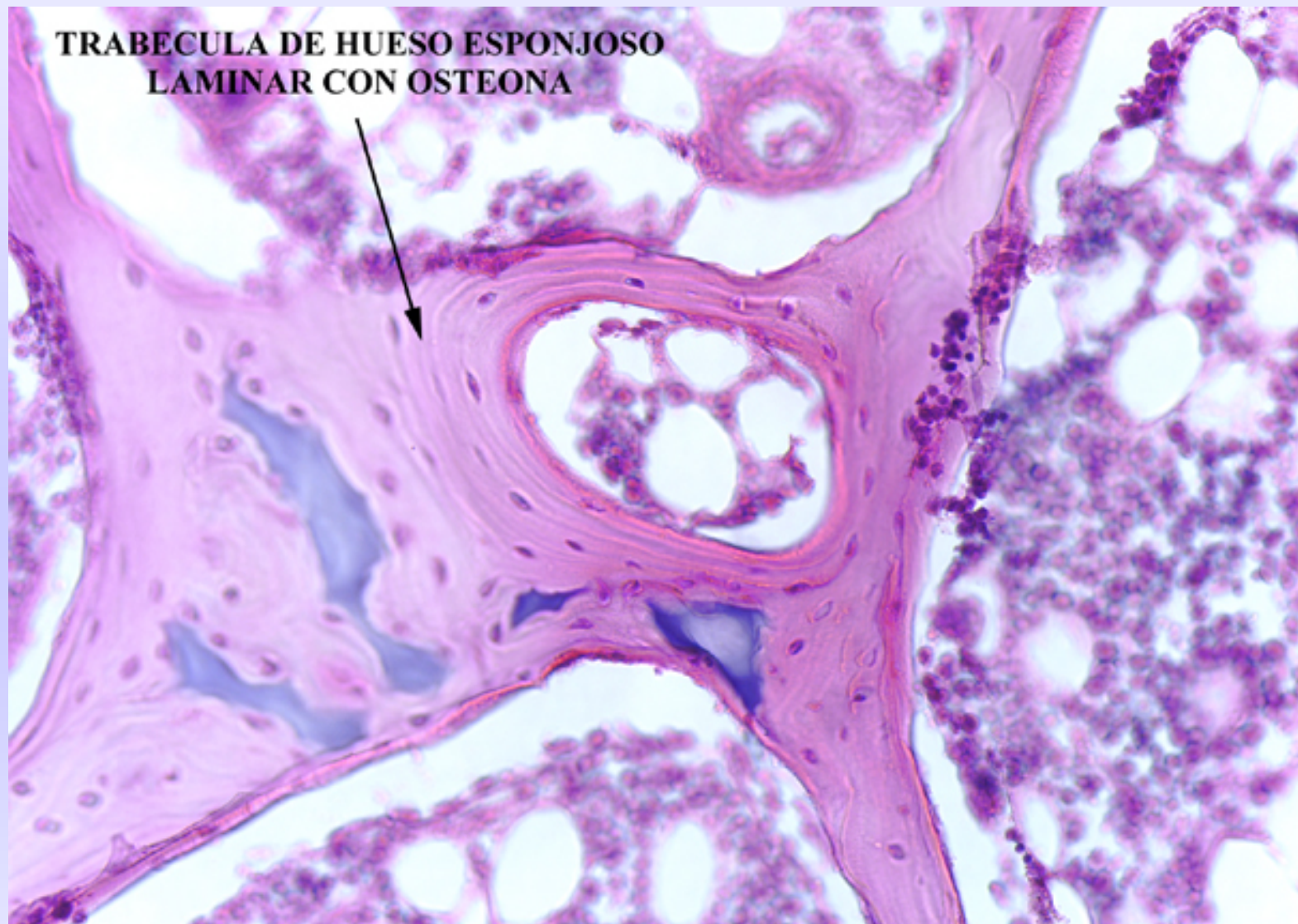
Os ósseos longos posen os dous tipos de tecido óseo, 1.- Esponxoso, nas **epífisis**, e 2.- Compacto, na **diáfisis**.

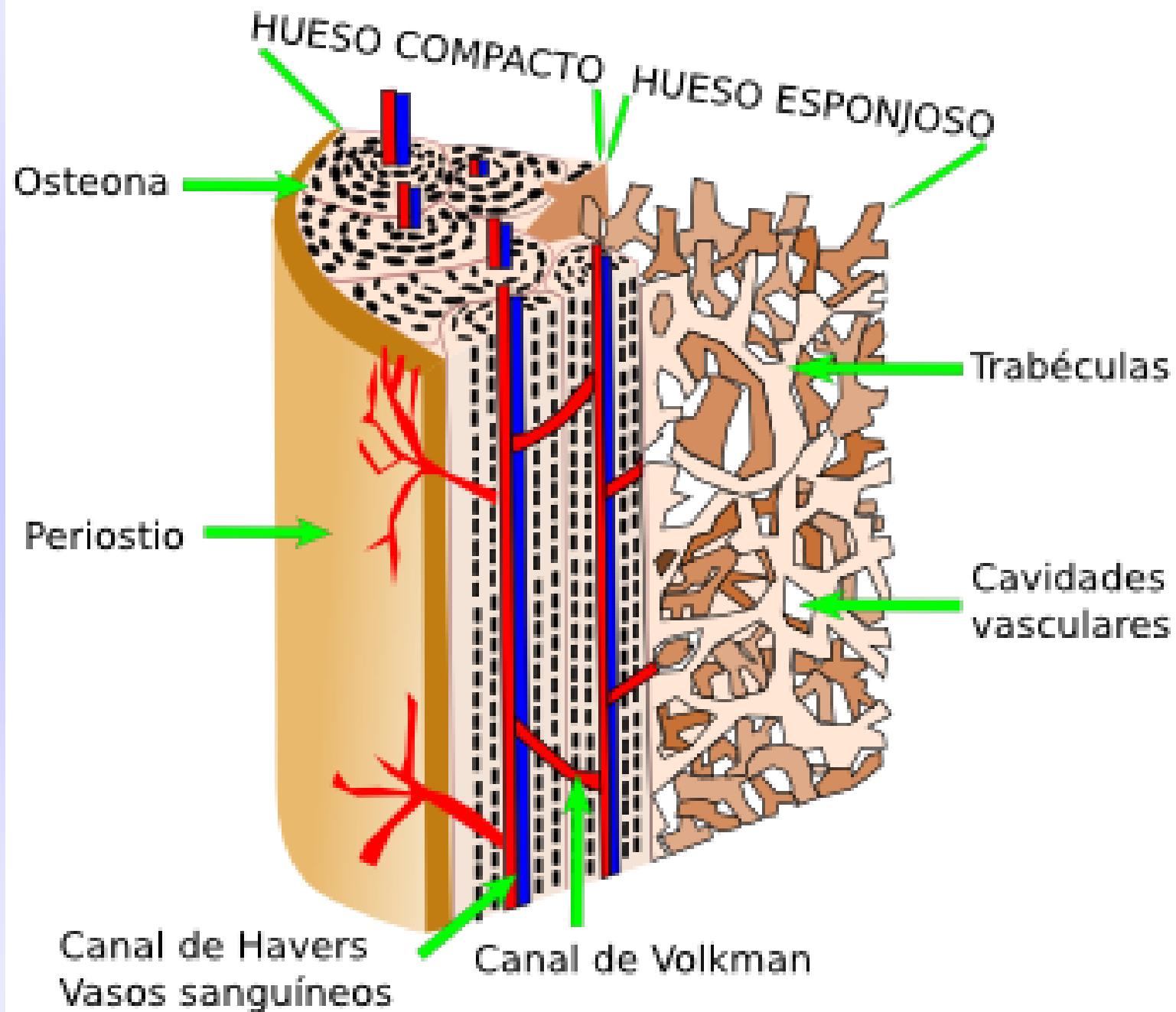

Sistema de Havers
TECIDO ÓSEO COMPACTO

TECIDO ÓSEO ESPONXOSO

DISPOSICIÓN DEL:

TEJIDO CARTILAGINOSO

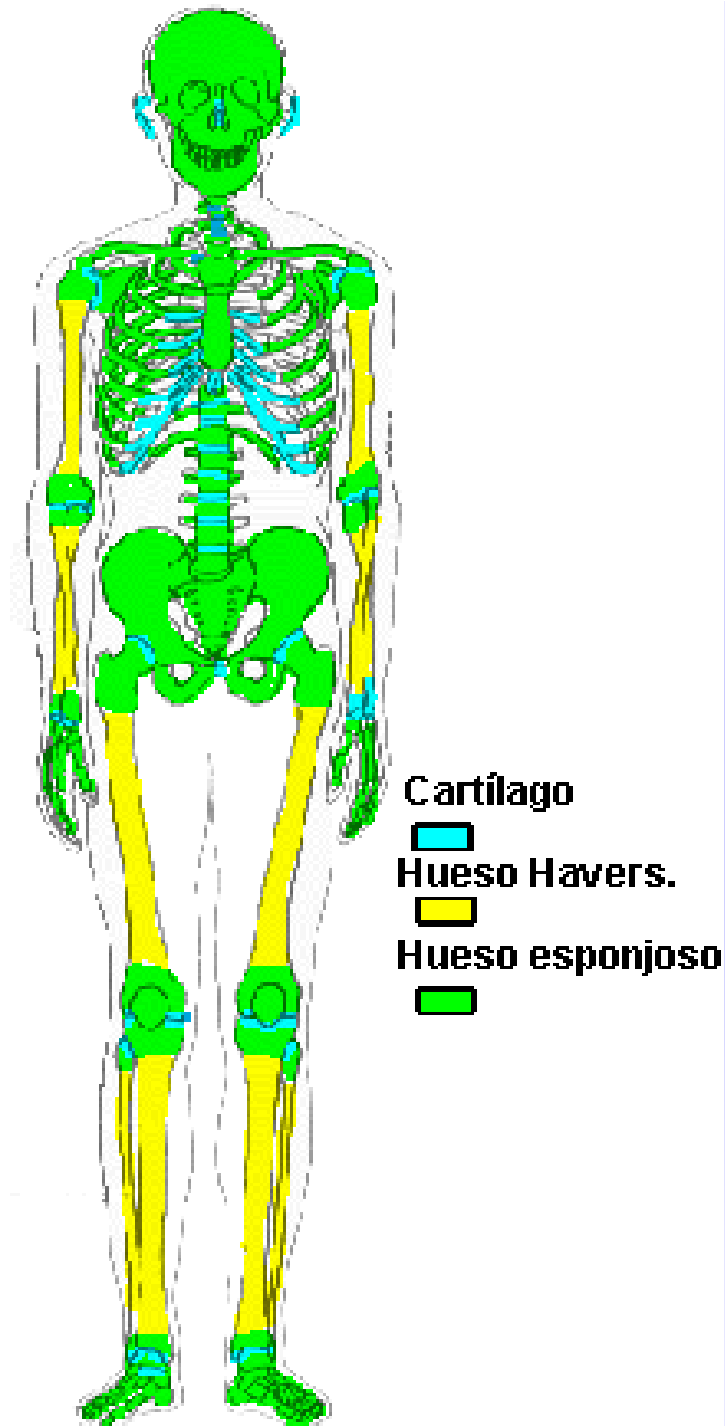
Esqueleto peces cartilaginosos, embriones de los vertebrados y superficie de articulación de los huesos, anillos de la laringe, traquea y bronquios.

TEJIDO ÓSEO COMPACTO

diáfisis huesos largos.

TEJIDO ÓSEO ESPONJOSO

epífisis de los huesos largos y el interior huesos planos y cortos.

TECIDO MUSCULAR

Formado por células alongadas chamadas **fibras**, especializadas na contração. Con **miofibrillas** proteicas de **actina e miosina**.

Tecido muscular liso

Células uninucleadas, fusiformes, de aspecto homoxéneo. Máis común en invertebrados. Nos vertebrados forman los músculos de contração involuntaria y lenta.

Tecido muscular estriado

Células multinucleadas, cilíndricas, de aspecto estriado. Músculos de contração voluntaria y rápida.

Tecido muscular cardíaco

Exclusivas do corazón dos vertebrados. Células uninucleadas, de aspecto estriado con discos intercalares. Son máis curtas e máis anchas que as estriadas e son ramificadas. Contração involuntaria.

Tipos de músculo

Músculo esquelético

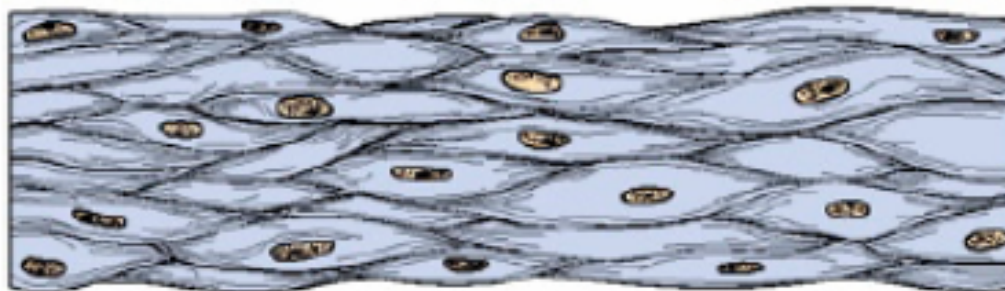

Núcleos

Músculo cardíaco

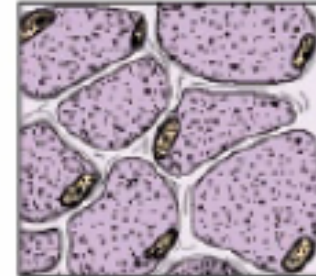

Músculo liso

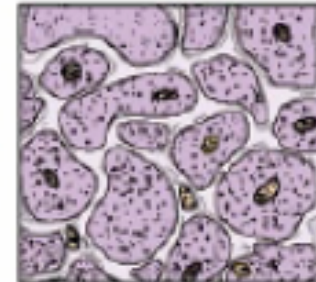
Discos intercalares

Cortes transversales

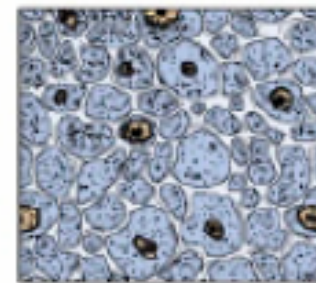

Actividad

Contracción
intensa, rápida
discontinua y
voluntaria

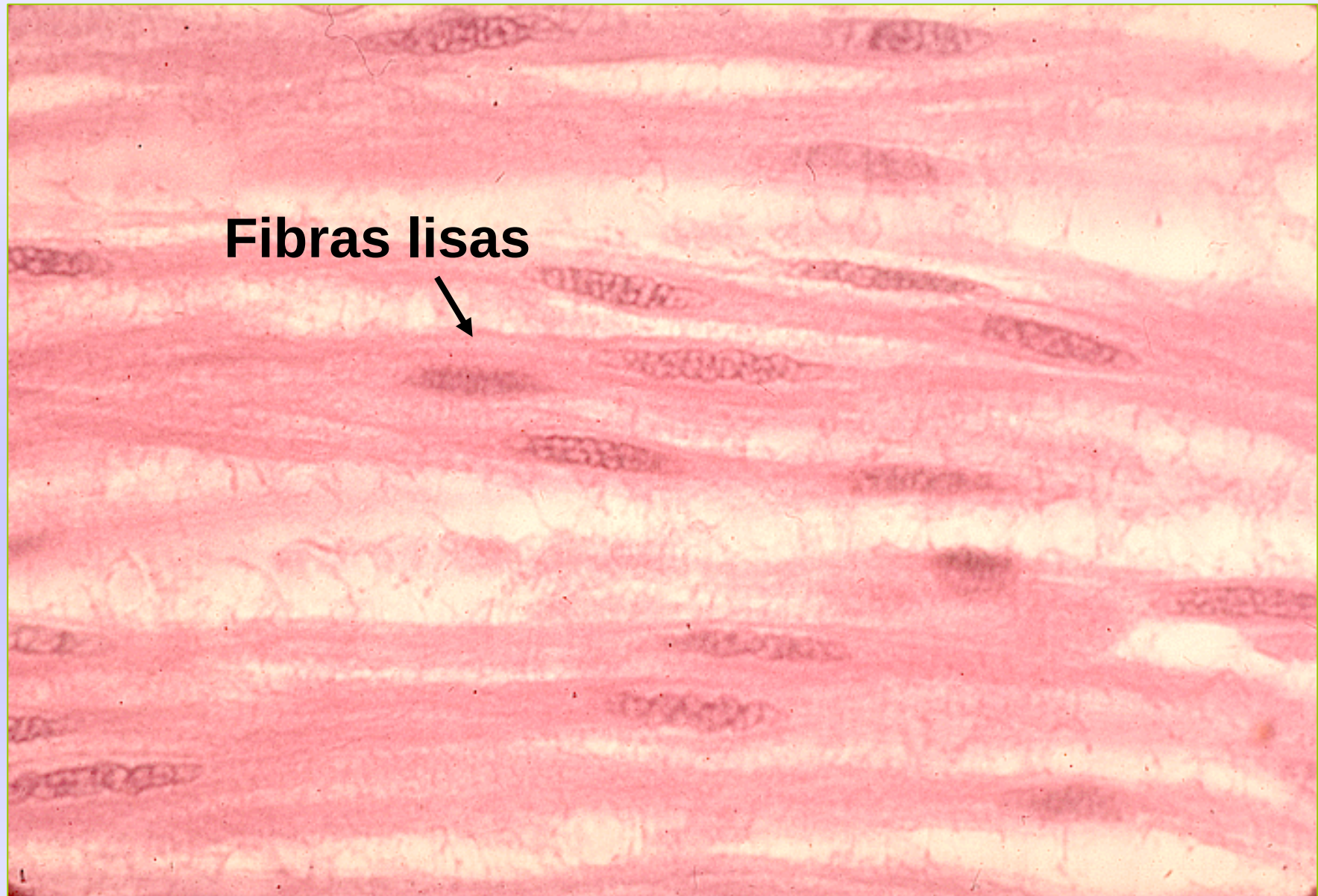

Contracción
intensa, rápida
continua e
involuntaria

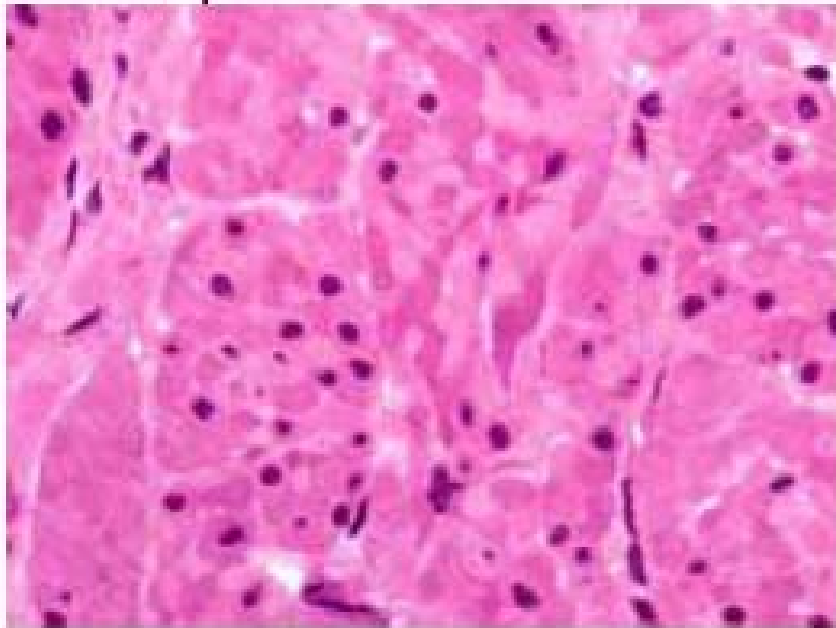
Contracción
débil, lenta e
involuntaria

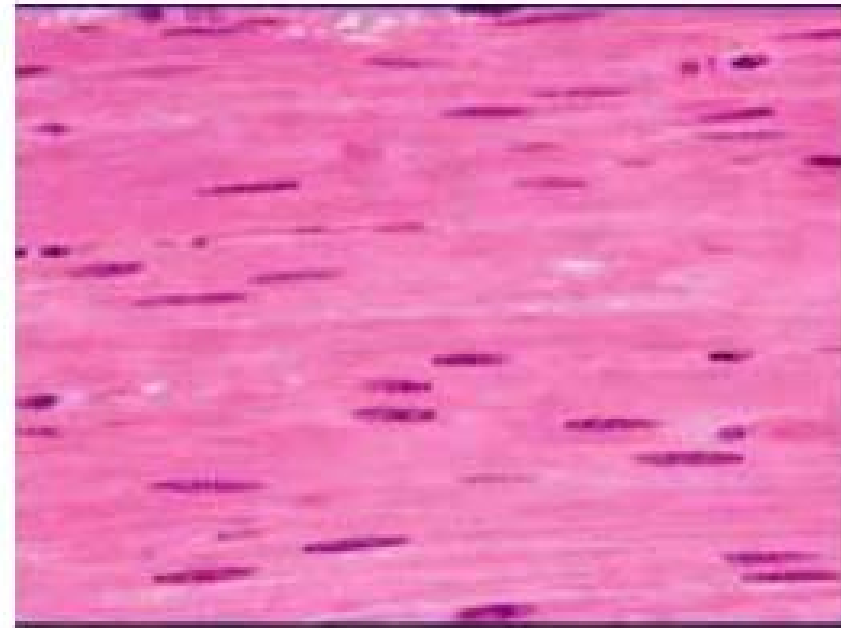

Tecido muscular liso

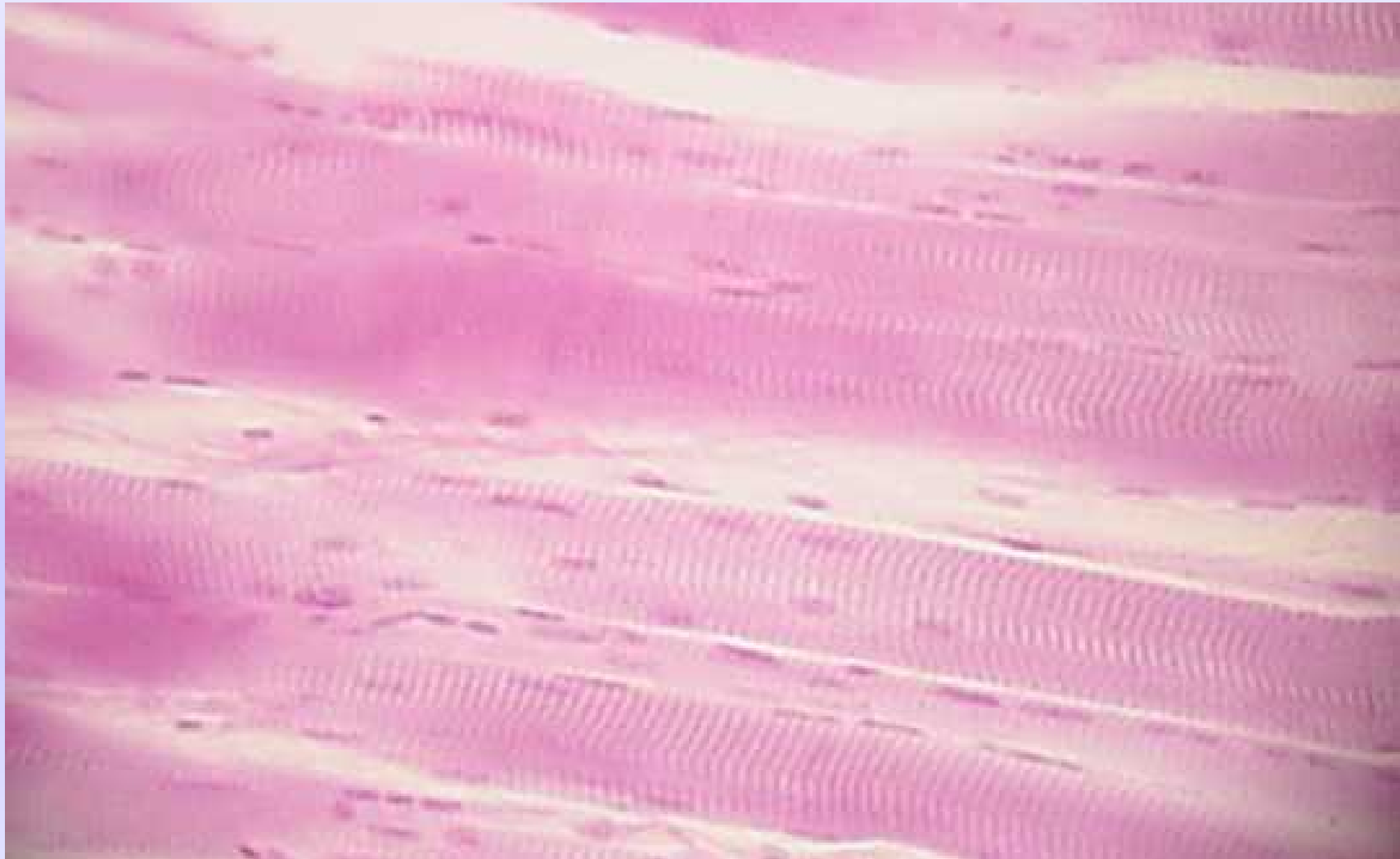

A

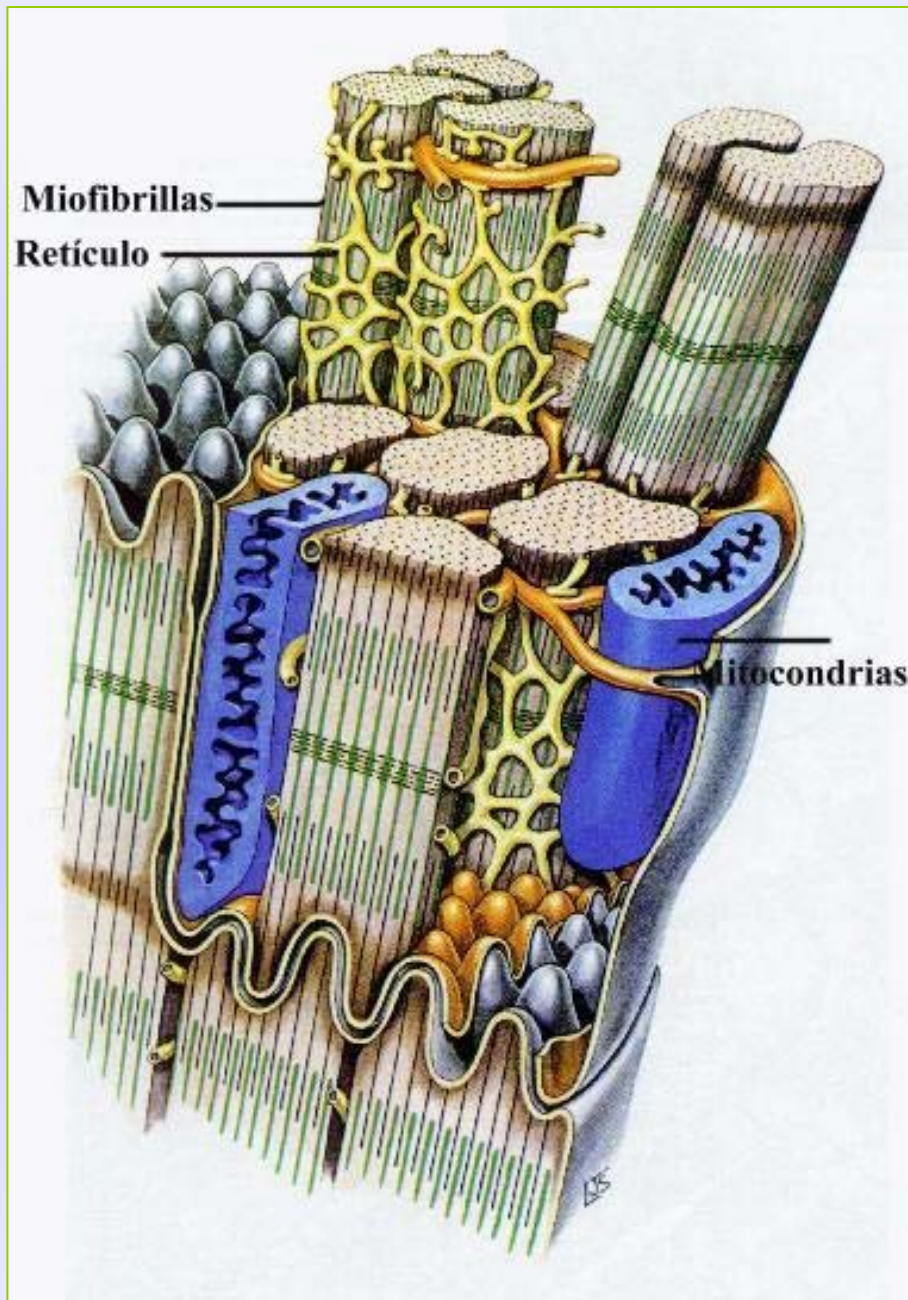

B

Fig. 2 Tejido muscular liso. A Corte transversal. B. Corte longitudinal. Hematoxilina eosina. 500X

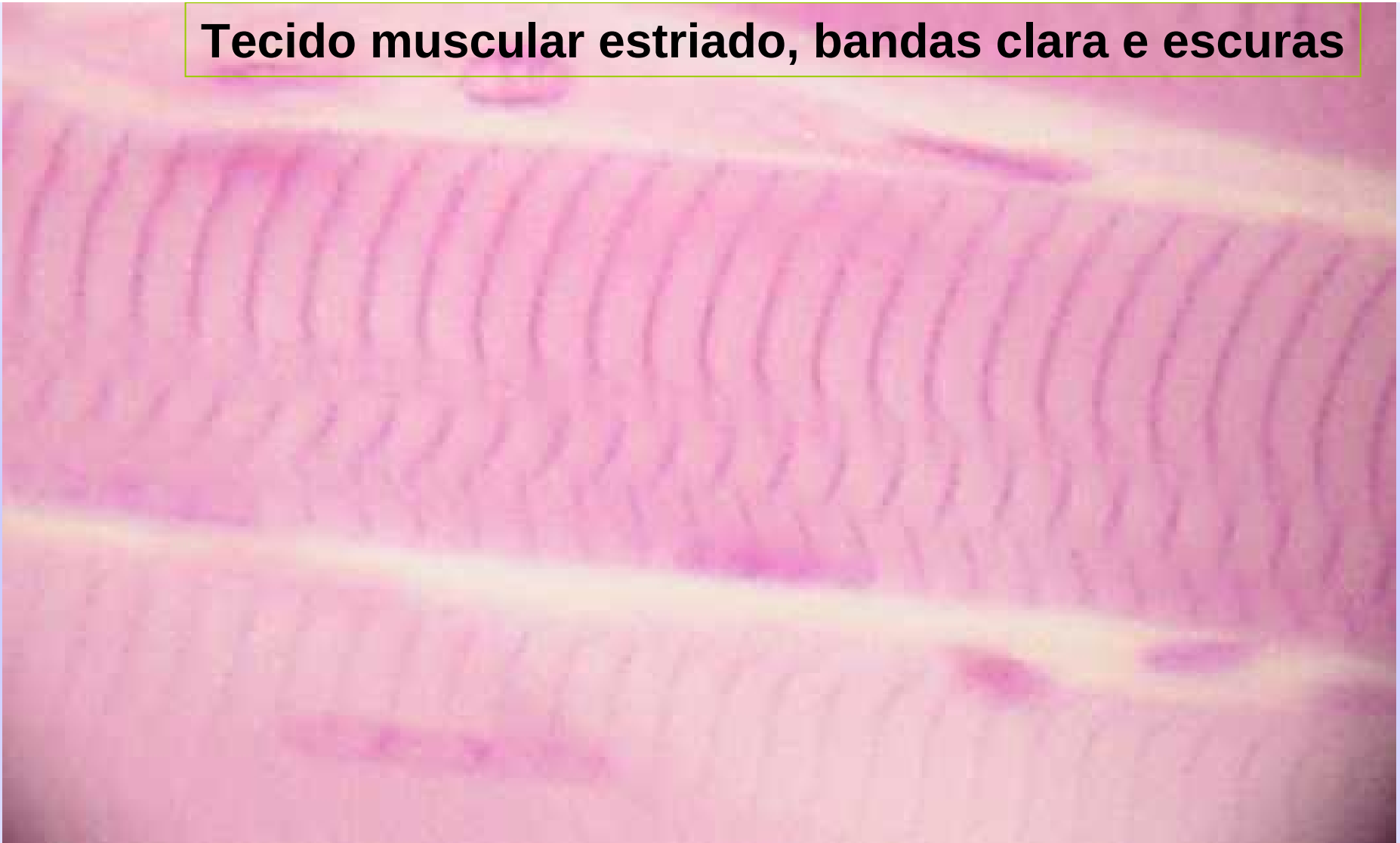
Tecido muscular estriado

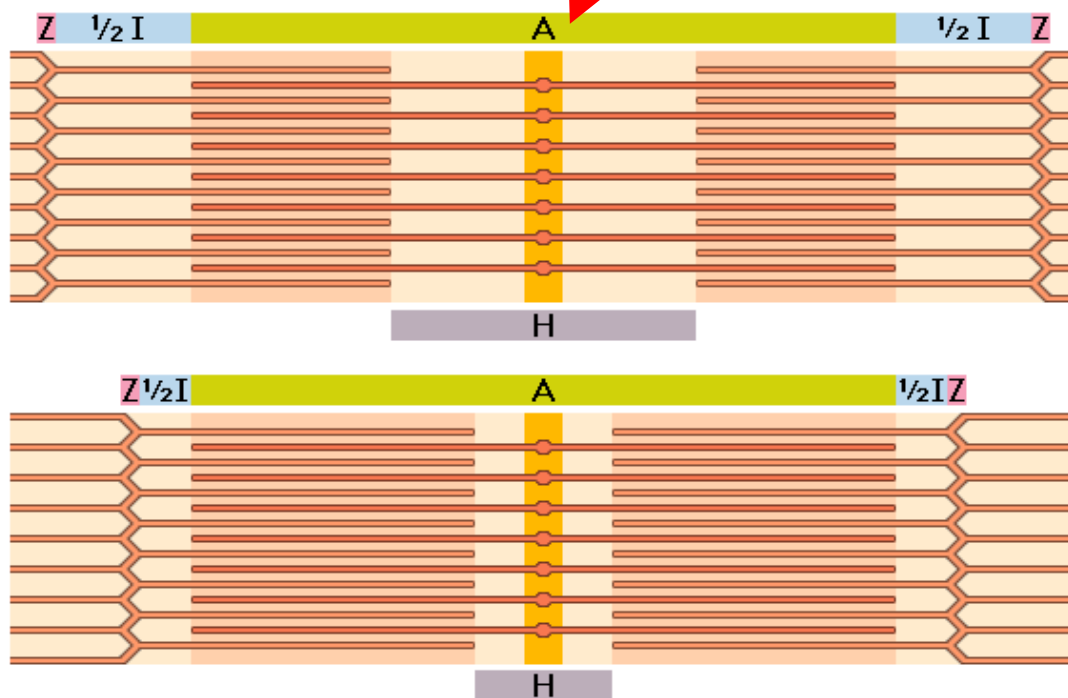
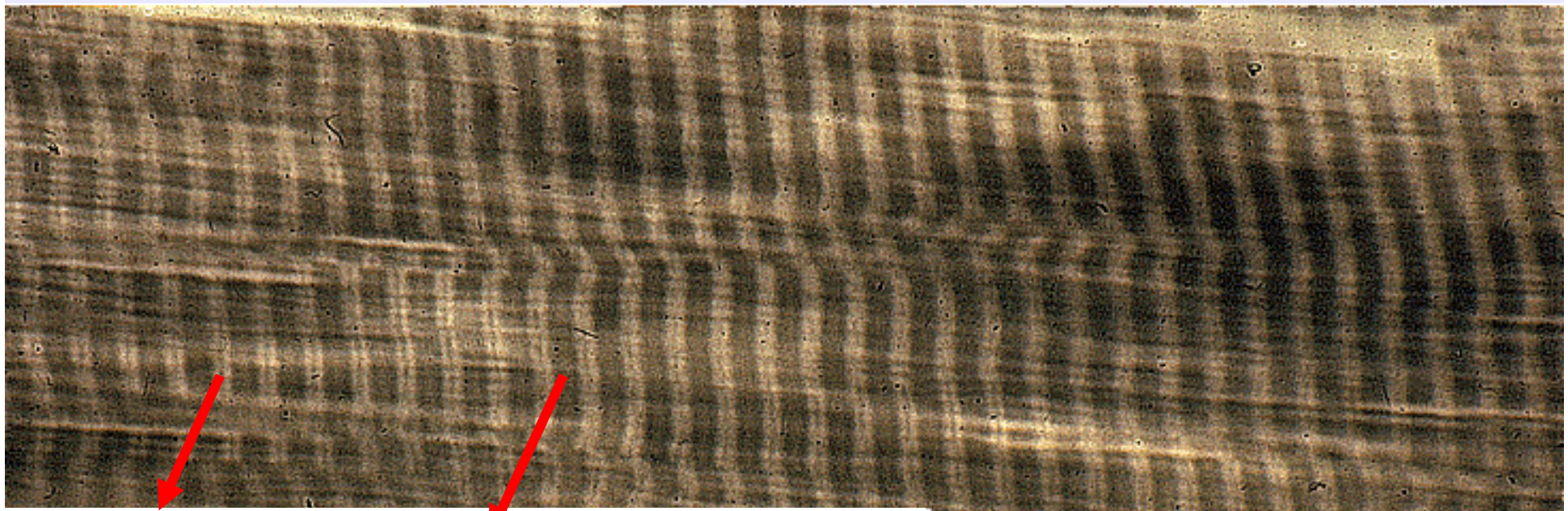
As **miofibrillas** son estructuras cilíndricas, que se distribúen lonxitudinalmente á fibra muscular, ocupando case por completo o seu interior. Ao microscopio obsérvanse estriaciones transversais orixinadas pola alternancia de **bandas claras e escuras**. A estriación é debida a repetición de unidades chamadas sarcómeros. **Bandas I (Isótropas:** que deixan pasar (Isótropas: que deixan pasar a luz uniformemente), e bandas escuras, denominadas **Bandas A (Anisótropas:** non deixan pasar a luz). Así, constitúen unha estrutura que se repite, denominada **sarcómero**, formado por proteínas chamadas **actina e miosina**, con capacidade de **contracción**.

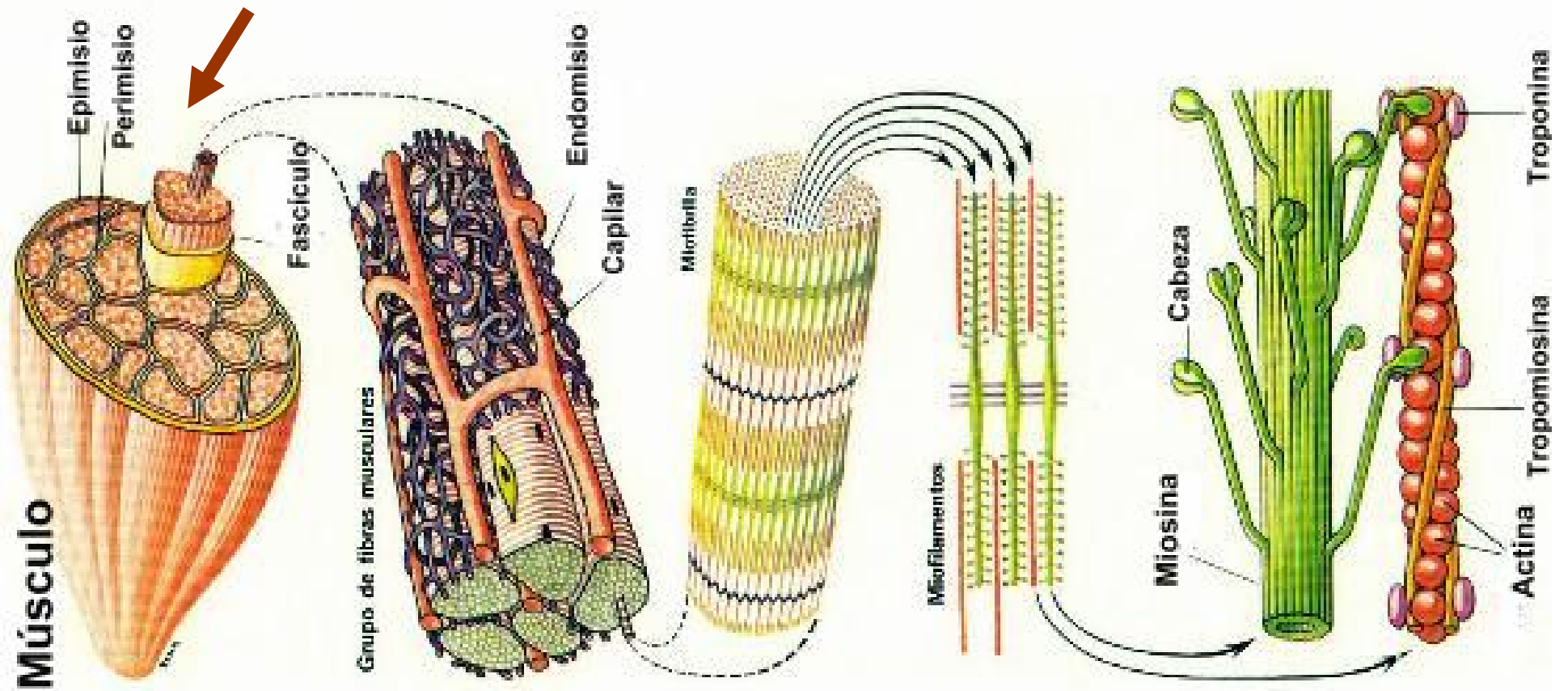
Tecido muscular estriado, bandas clara e escuras

As **bandas escuras** (A) correspóndese coa superposición dos filamentos de actina e miosina do seu citoesqueleto, e as **bandas claras** (I) correspóndense só aos filamentos de actina.

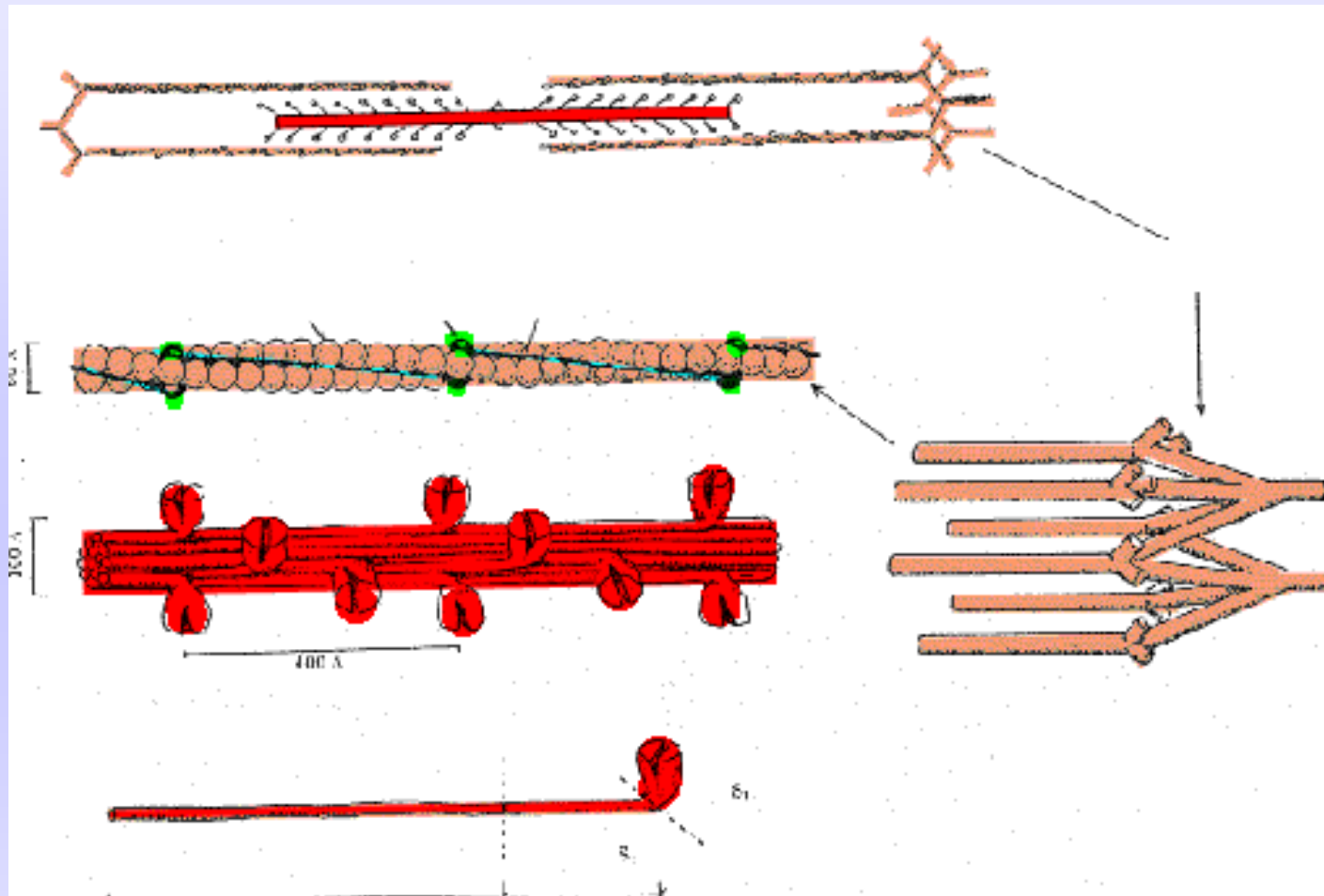

A = Banda escura
I = Banda clara
Z = Unidade contráctil do músculo

<http://images.google.com.ar/imgres?imgurl=http://www.anatomiahumana.ucv.cl/morfo1/foto1/contraccion.JPG&imgrefurl=http://www.anatomiahumana.ucv.cl/efi/morfo11.html&h=531&w=537&sz=40&hl=es&start=39&um=1&tbnid=iutXh7lw5DqBJM:&tbnh=131&tbnw=132&prev=/images%3Fq%3Dmiosina%26start%3D20%26ndsp%3D20%26um%3D1%26hl%3Des%26client%3Dfirefox-a%26rls%3Dorg.mozilla:es-ES:official%26sa%3DN>

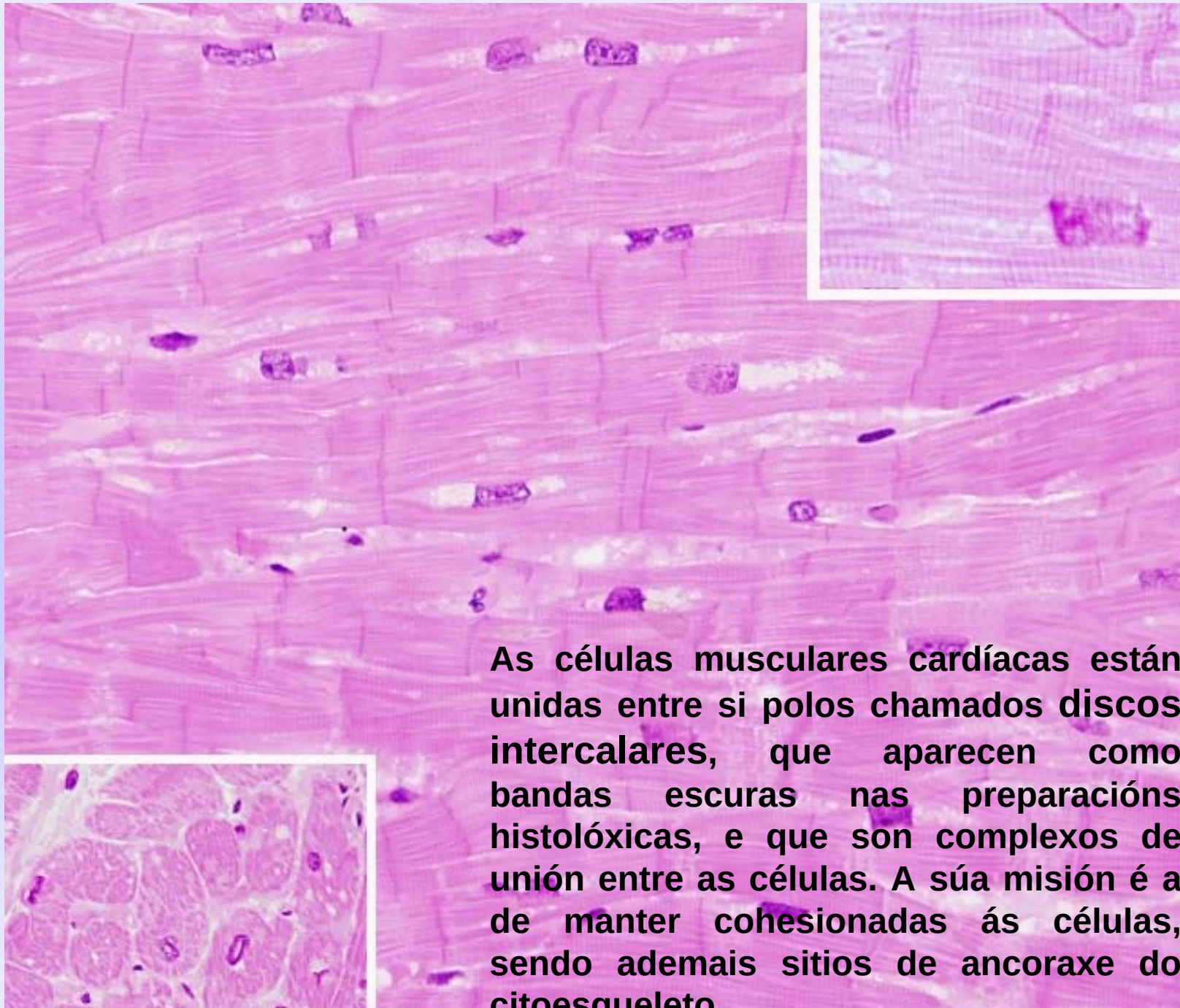

FUNCIONAMIENTO DEL SARCÓMERO

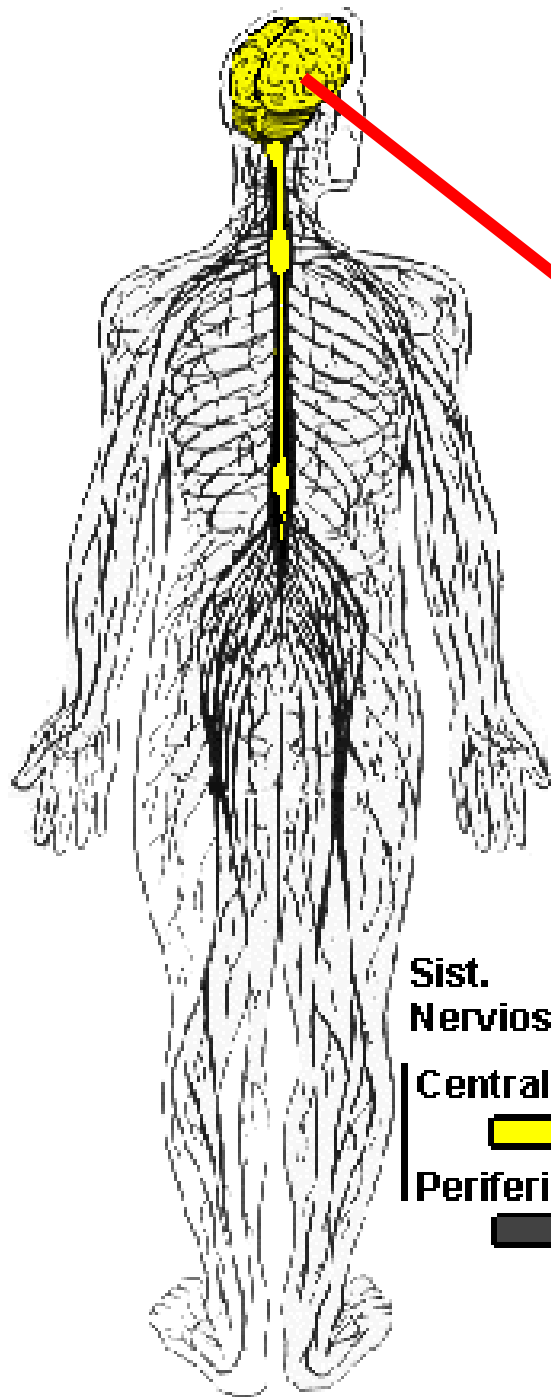
Músculo cardíaco discos intercalares

As células musculares cardíacas estão unidas entre si pelos chamados discos intercalares, que aparecem como bandas escuras nas preparações histológicas, e que são complexos de união entre as células. A sua missão é a de manter coesionadas as células, sendo ademais sítios de ancoragem do citoesqueleto.

Sist.
Nervioso

Central

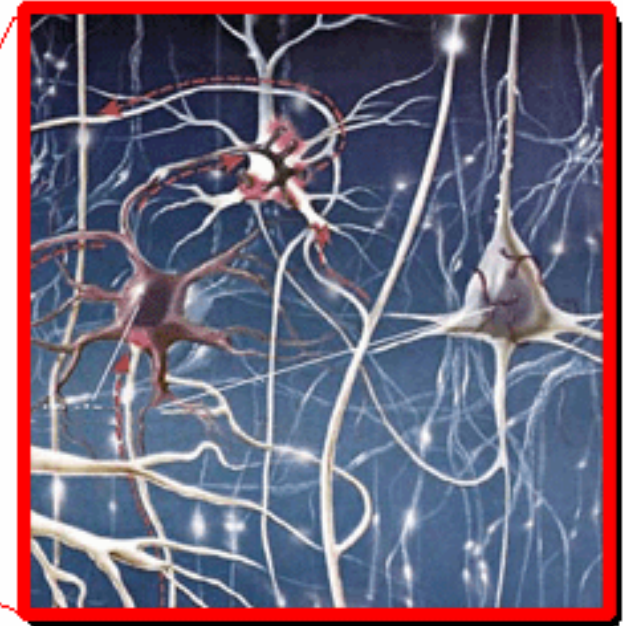
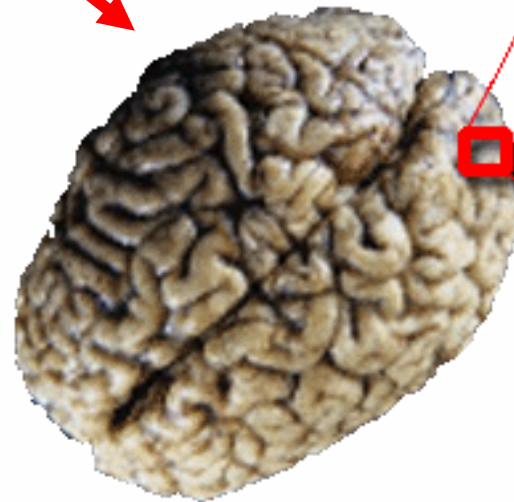

Periférico

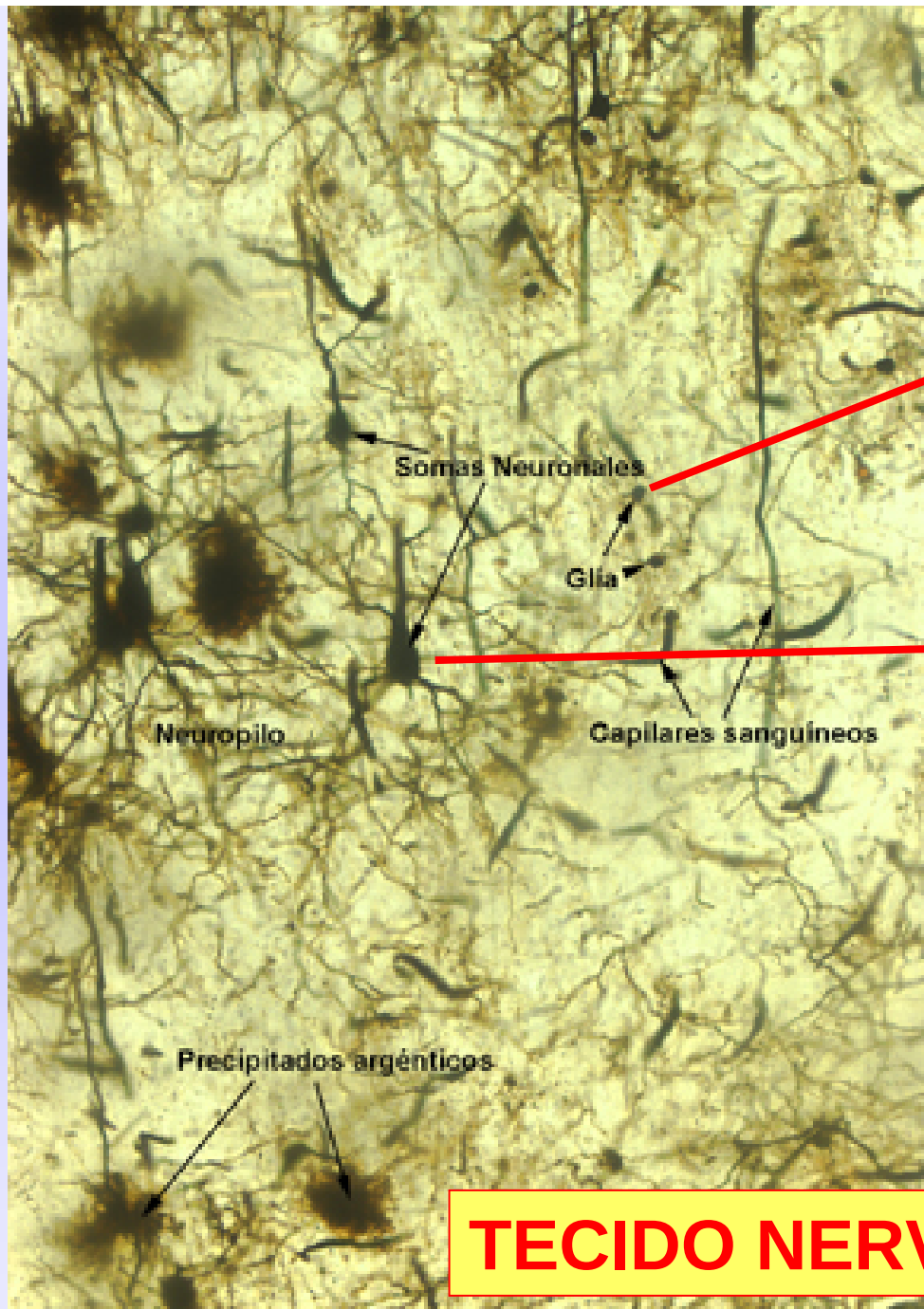

Sistema nervioso central (SNC)

Sistema nervioso periférico (SNP)

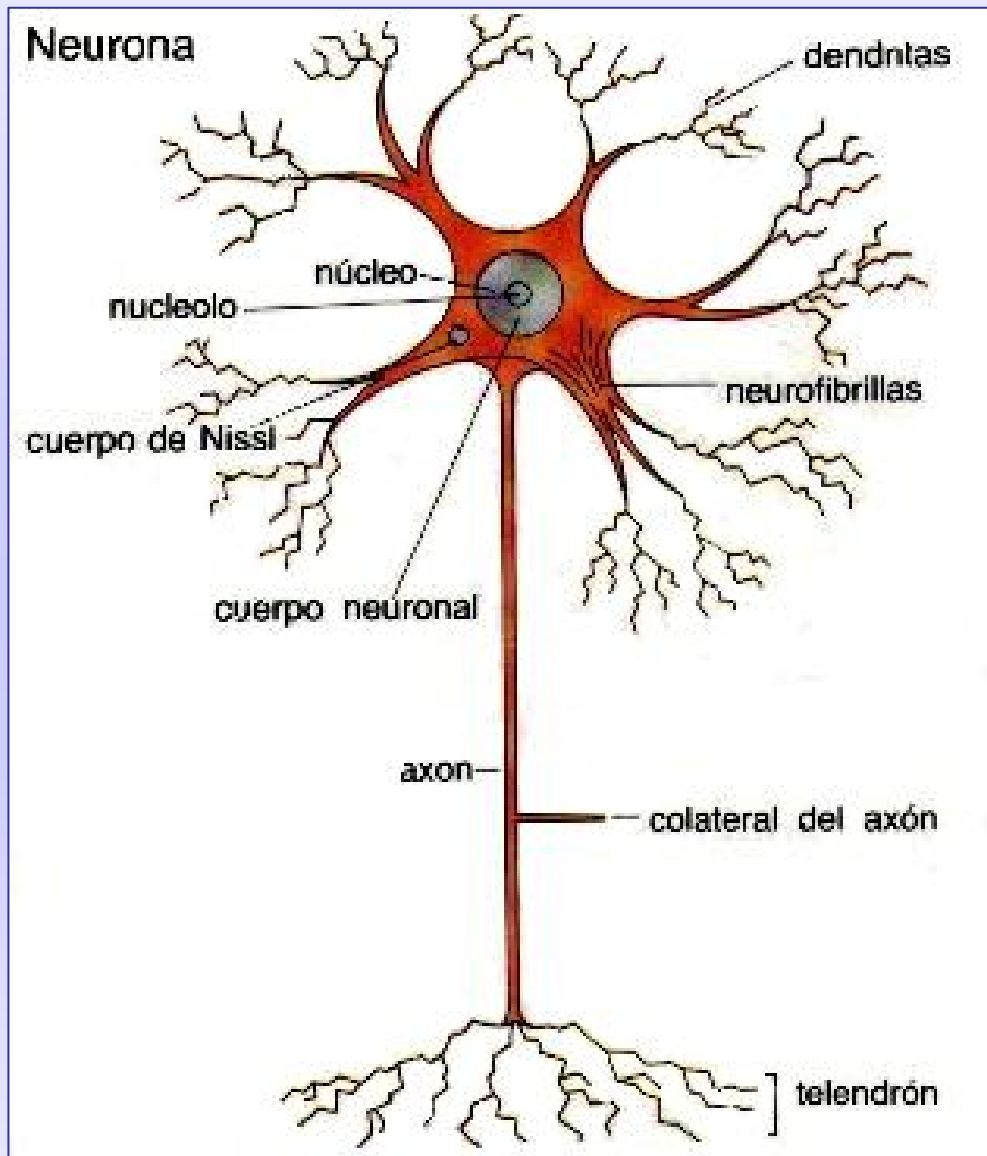
TECIDO NERVIOSO

Células da neuroglía ou da glía: células non nerviosas con funcións metabólicas, de soporte e protección.

Neuronas:
células
nerviosas

TECIDO NERVIOSO

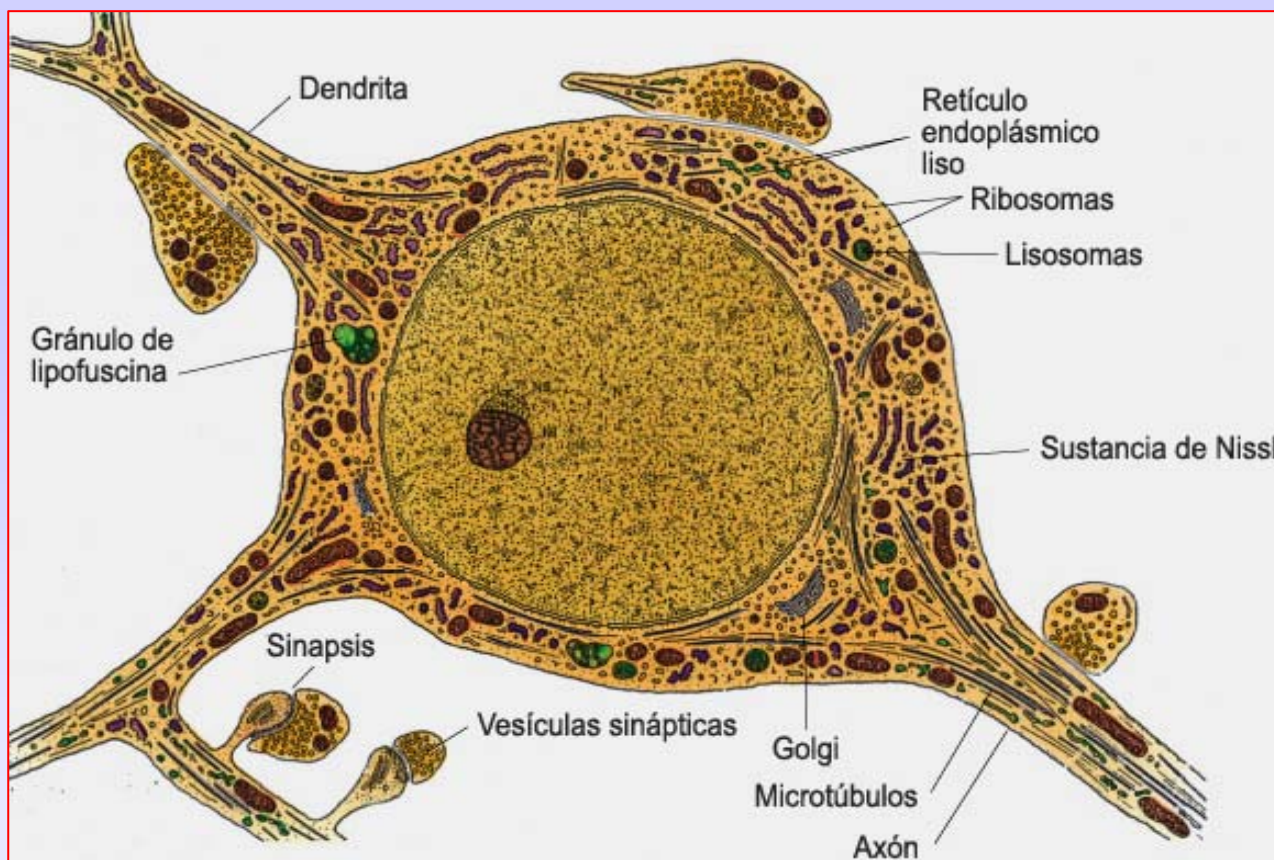

A **Neurona** está formada polo **corpo celular ou soma**, que posúe o núcleo e a maioría dos orgánulos celulares, as **dendritas** que reciben a información desde outras neuronas e o **axón**, que é por onde o impulso nervioso viaxa cara a outras células. A terminación deste recibe o nome de **telodendrón** ou botón Terminal.

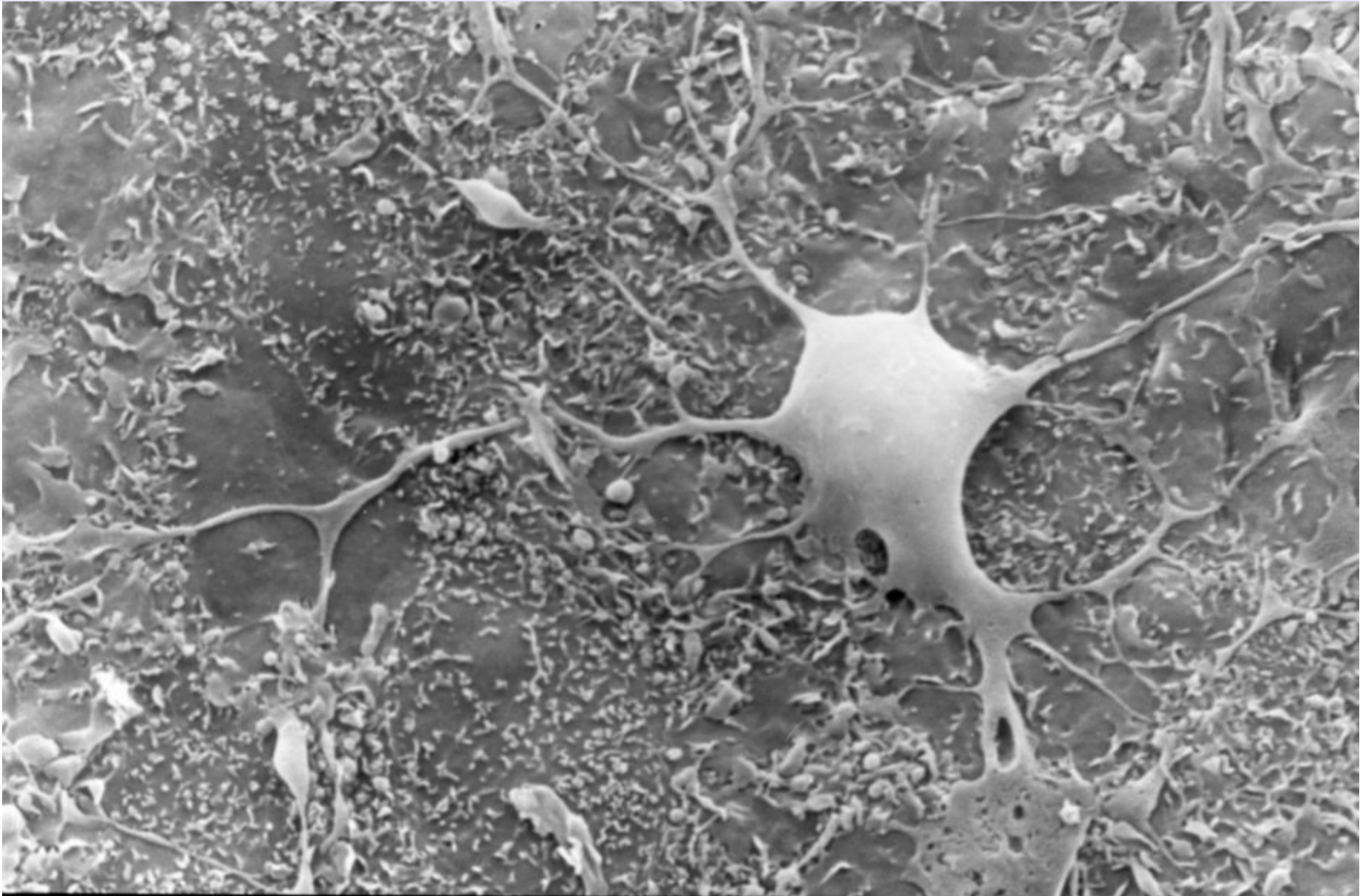

Soma o Cuerpo Celular da neurona

O Corpo Celular presenta como típico, un retículo endoplásmico rugoso moi desenvolvido chamado substancia de Nissl. Posúe neurofibrillas (neurofilamentos), microtúbulos e filamentos de Actina que forman parte do citoesqueleto e proporcionan sostén mecánico á neurona, sobre todo no axón. O Núcleo adoita ser central, redondo, de aspecto baleiro.

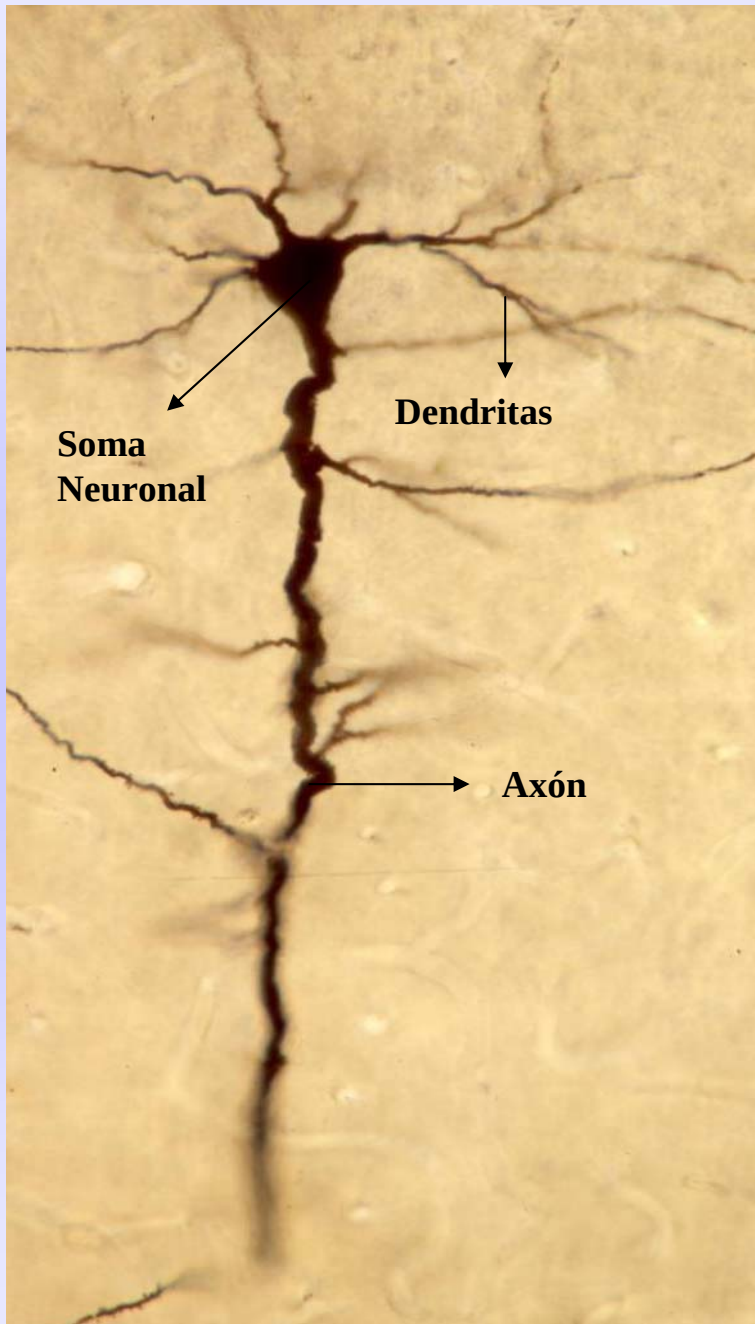
Soma Neuronal ao Microscopio Electrónico

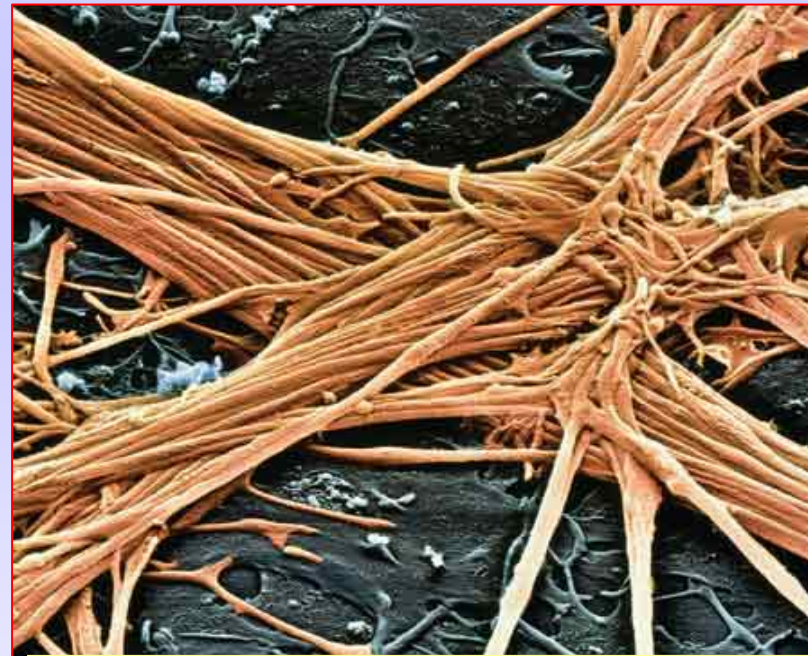
Diferencias entre Axones e Dendritas

	AXONES	DENDRITAS
Función:	Portan información do corpo celular	Levan información ao corpo celular
Superficie:	Lisa	Irregular (espiñas dendríticas)
Abundancia:	Normalmente, existe un en cada célula	Existen moitas dendritas en cada célula
Cobertura:	Poden estar cubertos de mielina	Non están cubertas de mielina
Ramifícanse:	Ao longo do corpo celular	Ao redor do corpo celular

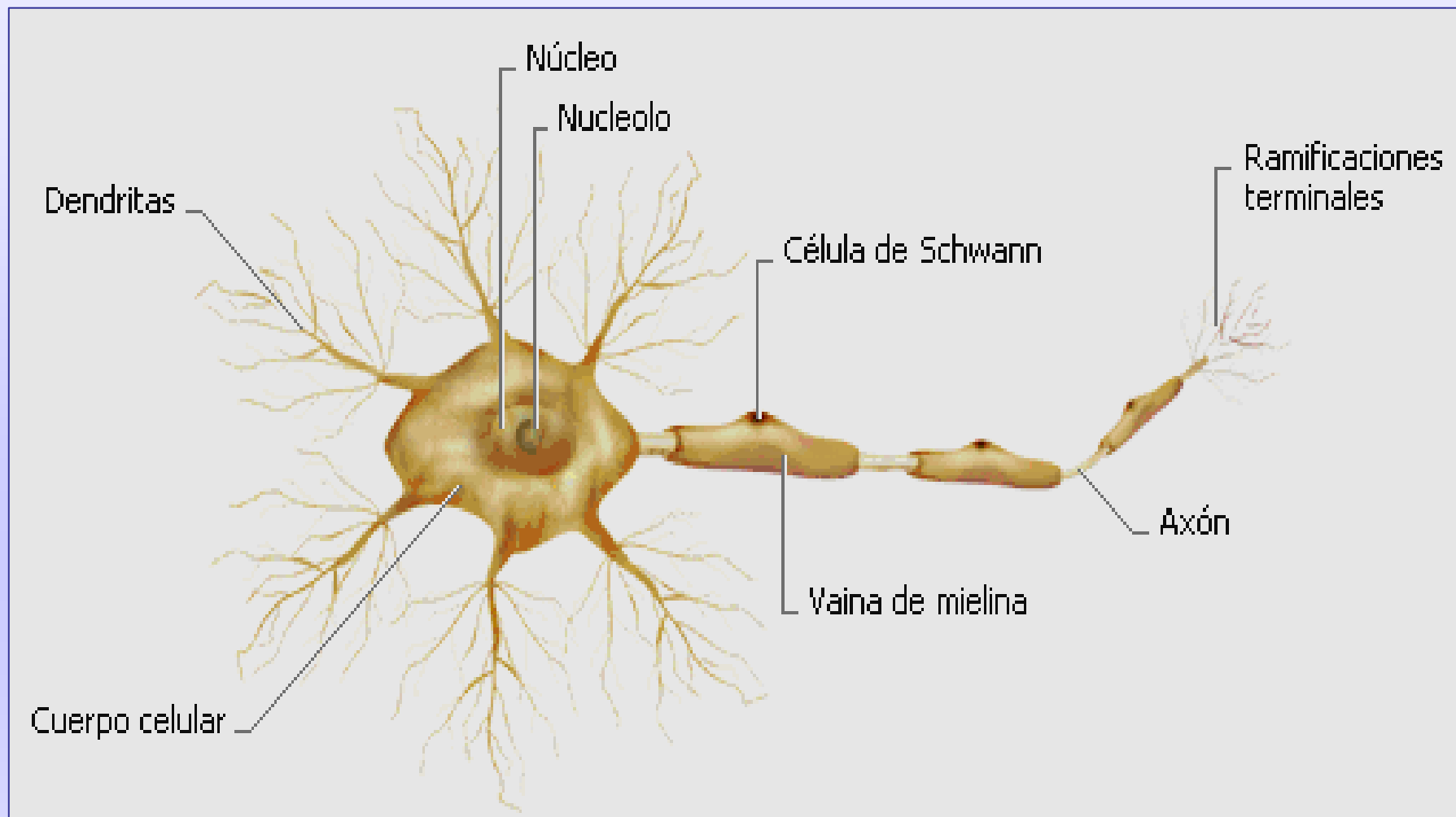

O citoplasma do axón é continuación do soma celular e contén os orgánulos típicos das células: mitocondrias, retículo endoplásmico liso, microtúbulos e gran cantidade de microfilamentos. No posúe substancia de Nissl.

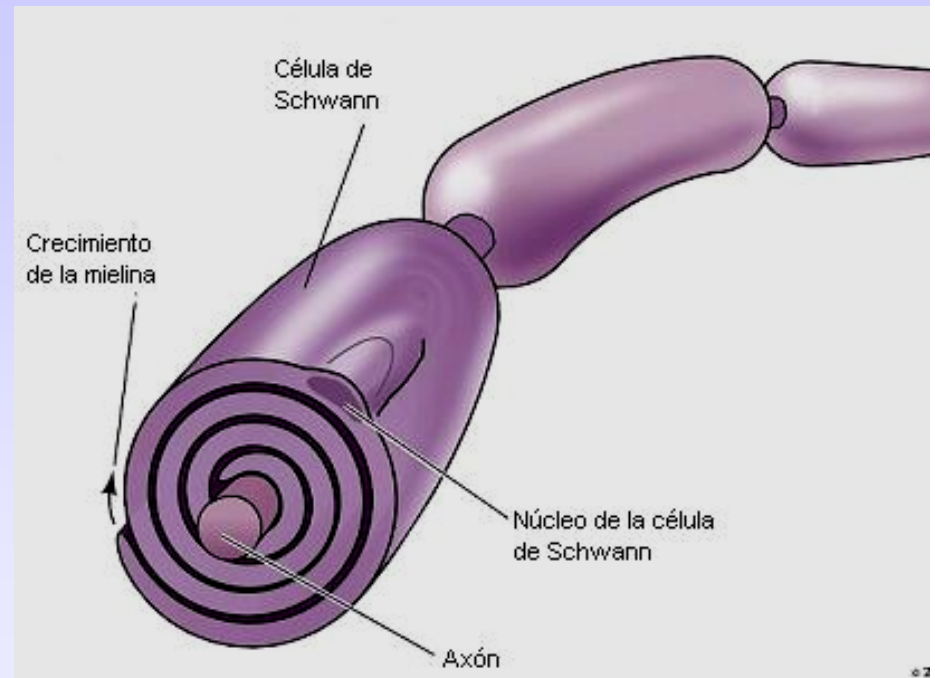
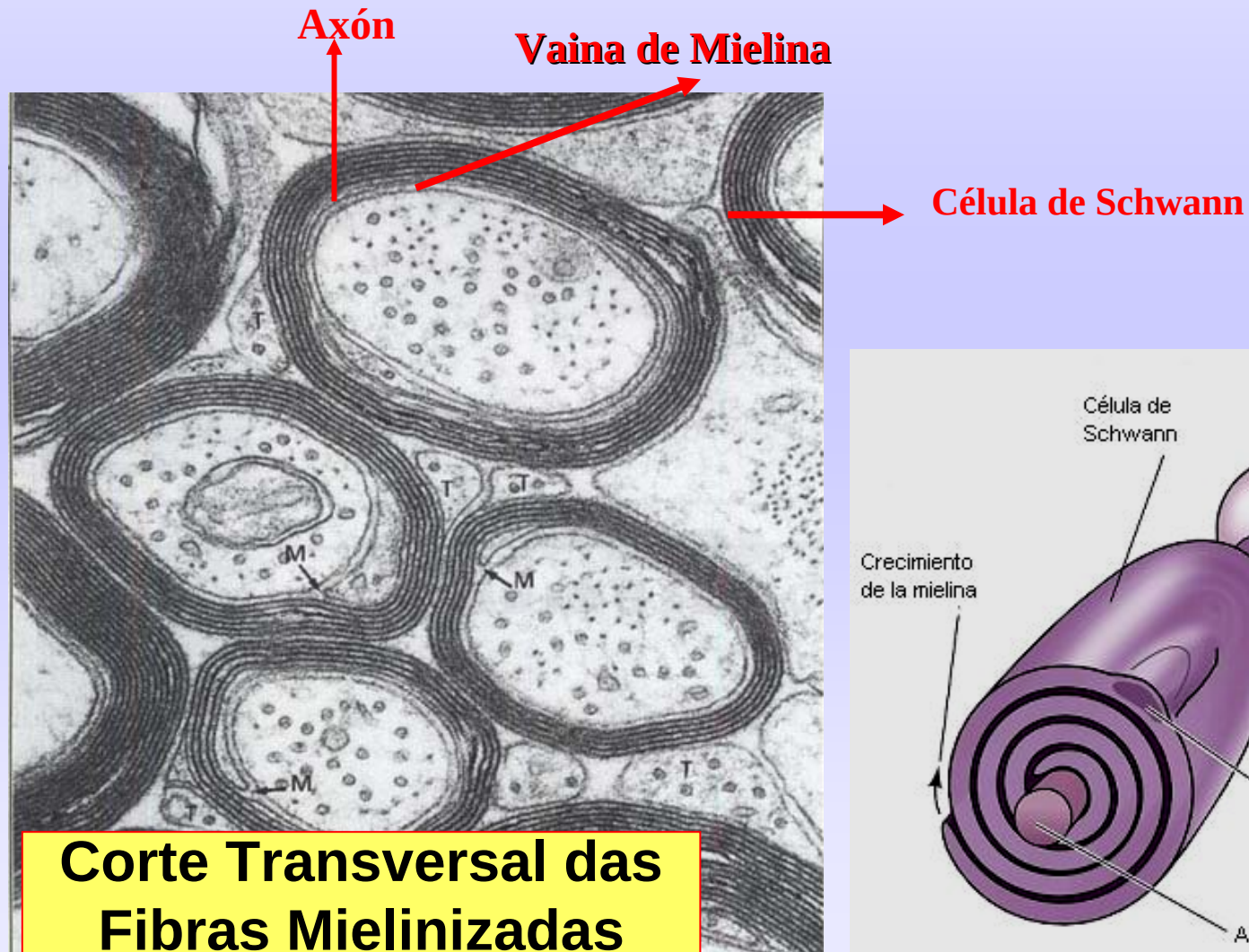
Feixe de axóns entrecruzados.

O axón ou fibra nerviosa dunha neurona pode estar envolvido nunha **capa de mielina** (mielinizado) como se ve no gráfico. A mielina envolve o axón para favorecer a condución do sinal nervioso. O axón se ramifica cara a terminais ou botóns sinápticos que ao relacionarse con outras neuronas xeran unha sinapsis.

Vaina de mielina

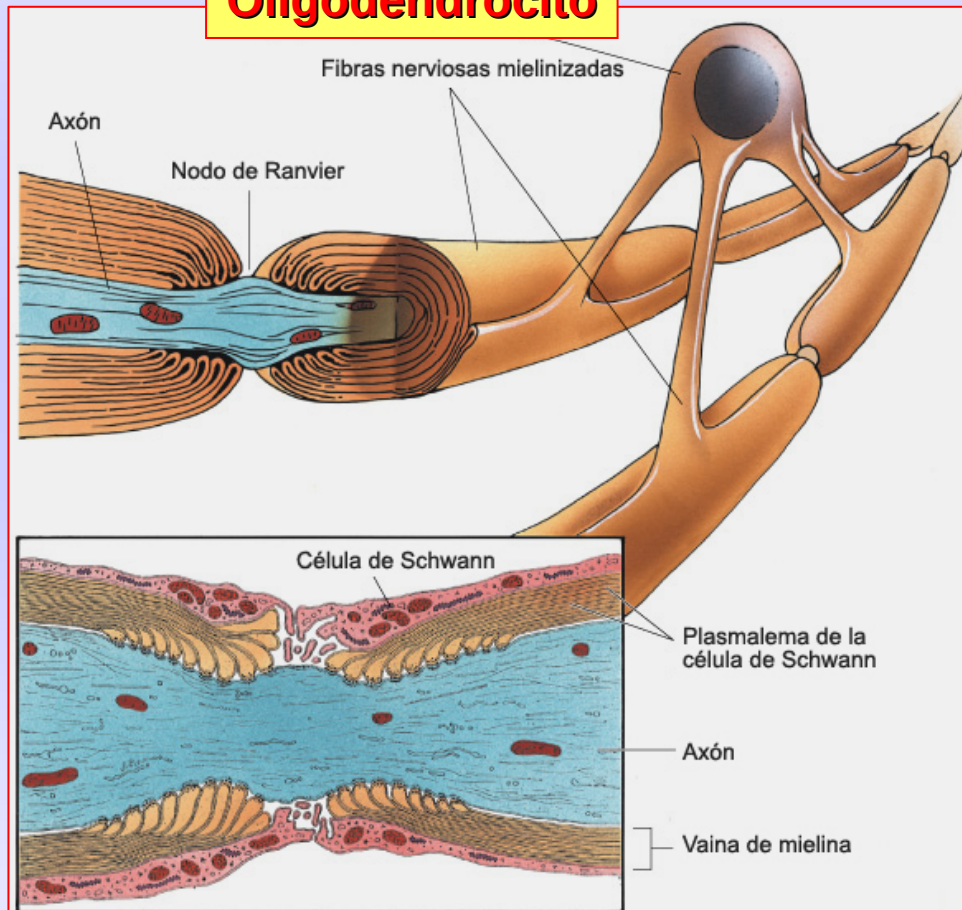
Existen axón ou **fibras nerviosas mielinizadas** e **fibras nerviosas non mielinizadas**.

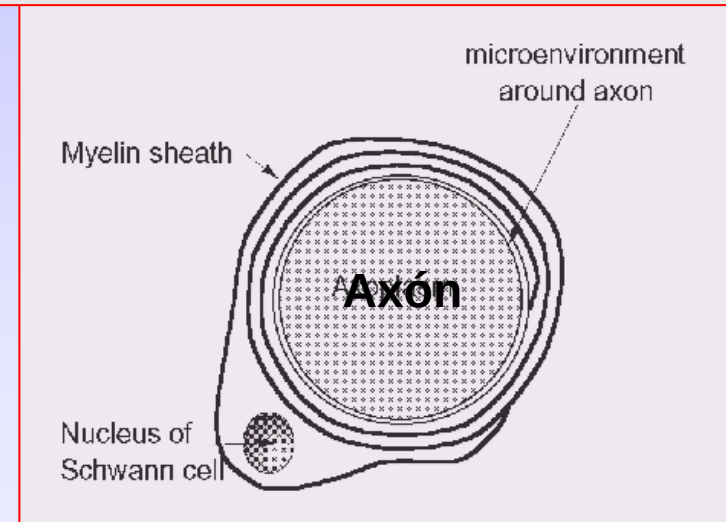
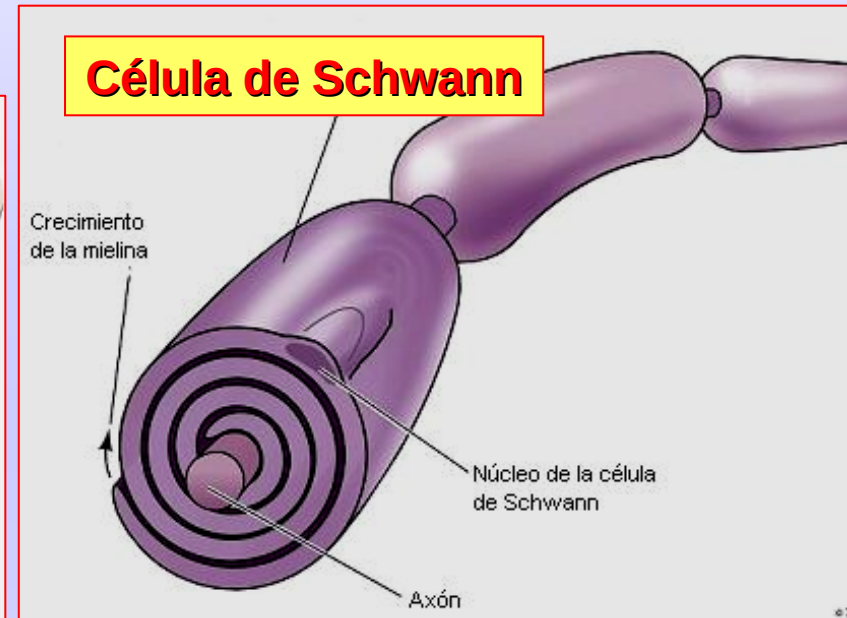

As **fibras mielinizadas** son as que presentan mielina, unha cobertura externa ao axón construída pola membrana celular da **célula de Schwann** se se trata de una fibra del SNP, ou por un **oligodendrocito** se se trata dunha fibra del SNC.

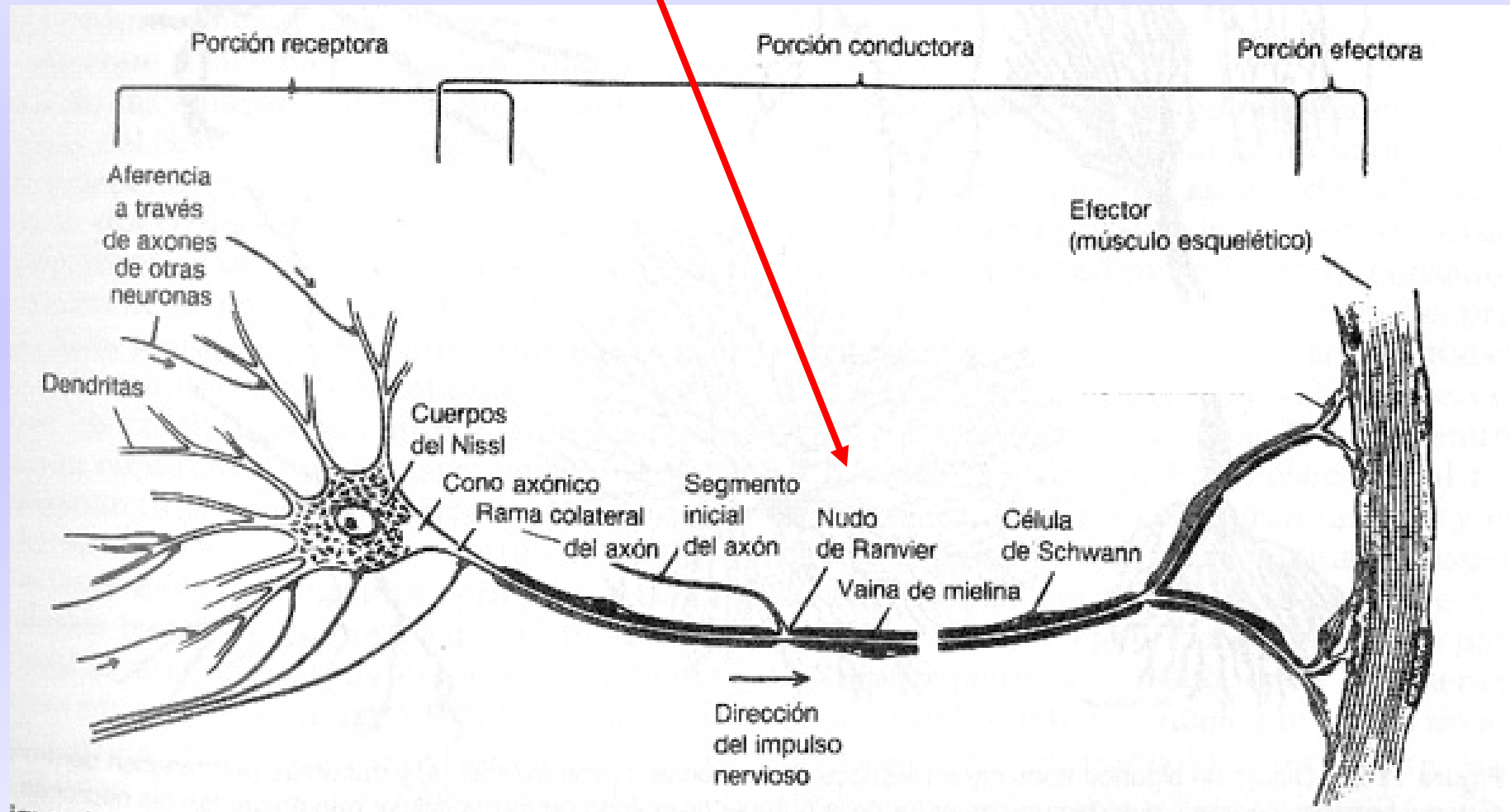
Oligodendrocito

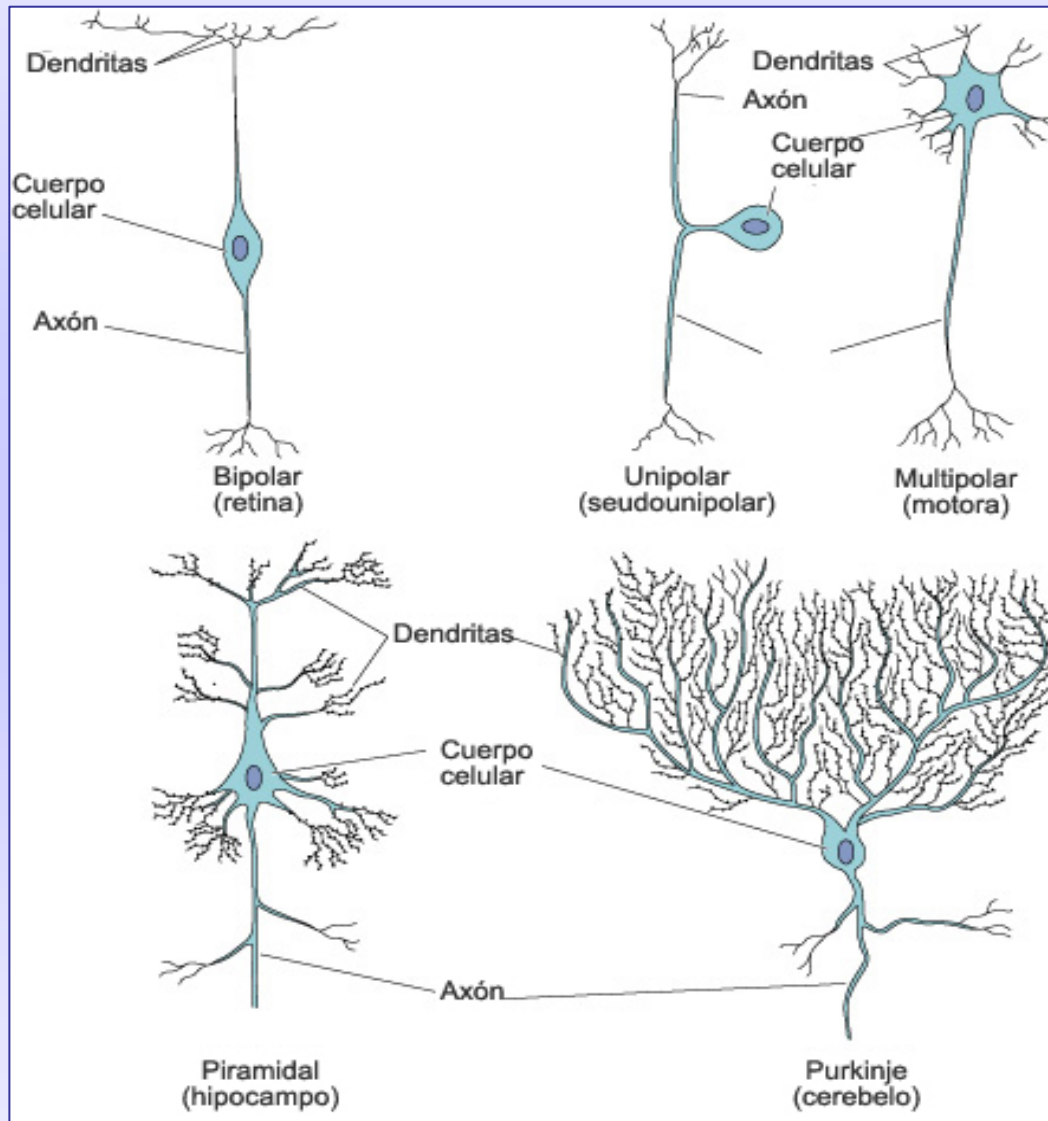
Célula de Schwann

A mielina non é continua senón interrompida. Cada interrupción recibe o nome de Nodo ou Nódulo de Ranvier.

Tipos de Neuronas

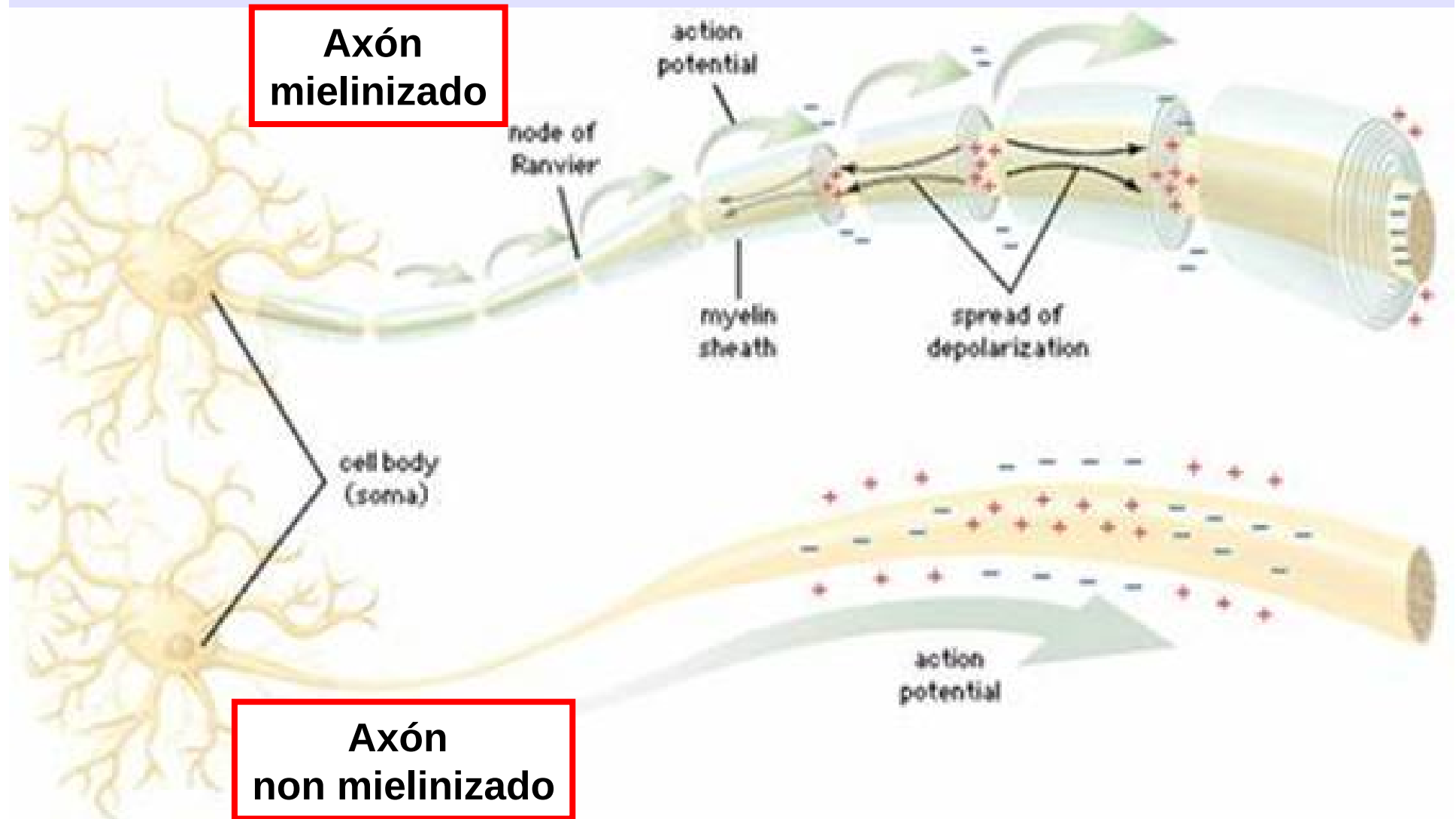
Multipolares: a maioría das neuronas, presenta numerosas dendritas que se proxectan do corpo celular. Vese en neuronas de asociación e motoras.

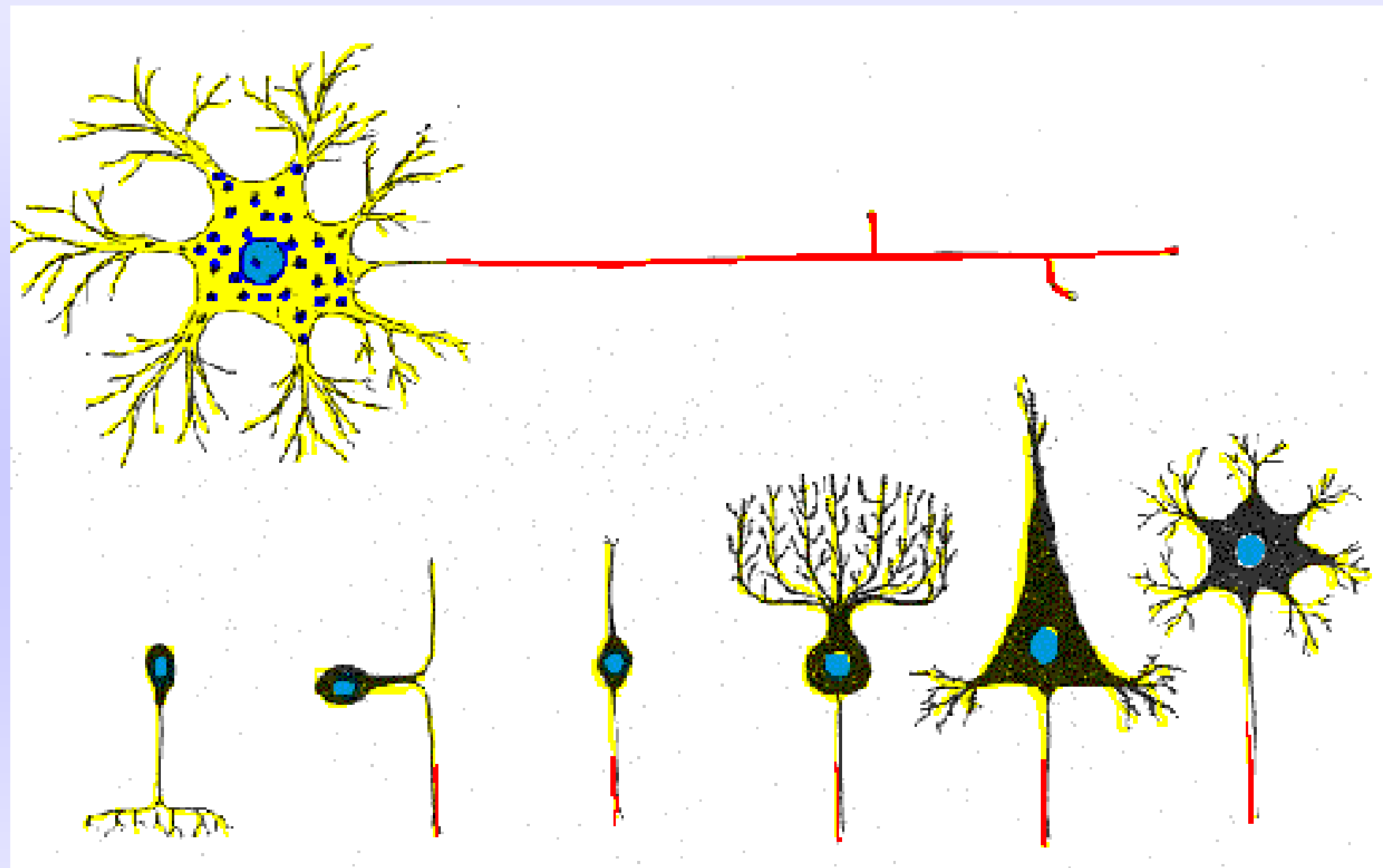
Bipolares: só teñen unha dendrita, que sae do corpo celular, oposto á orixe do axón. Pouco frecuentes, actúan como receptores dos sentidos do olfacto, a vista e o equilibrio.

Unipolares: son a maioría das neuronas sensitivas, teñen unha soa dendrita que nace xunto ao axón dun talo común do corpo celular; este talo está formado pola fusión da primeira parte da dendrita e o axón dunha neurona bipolar, fusión que se produce durante o período embrionario.

A mielinización **aumenta a velocidad de conducción do impulso nervioso no axón.**

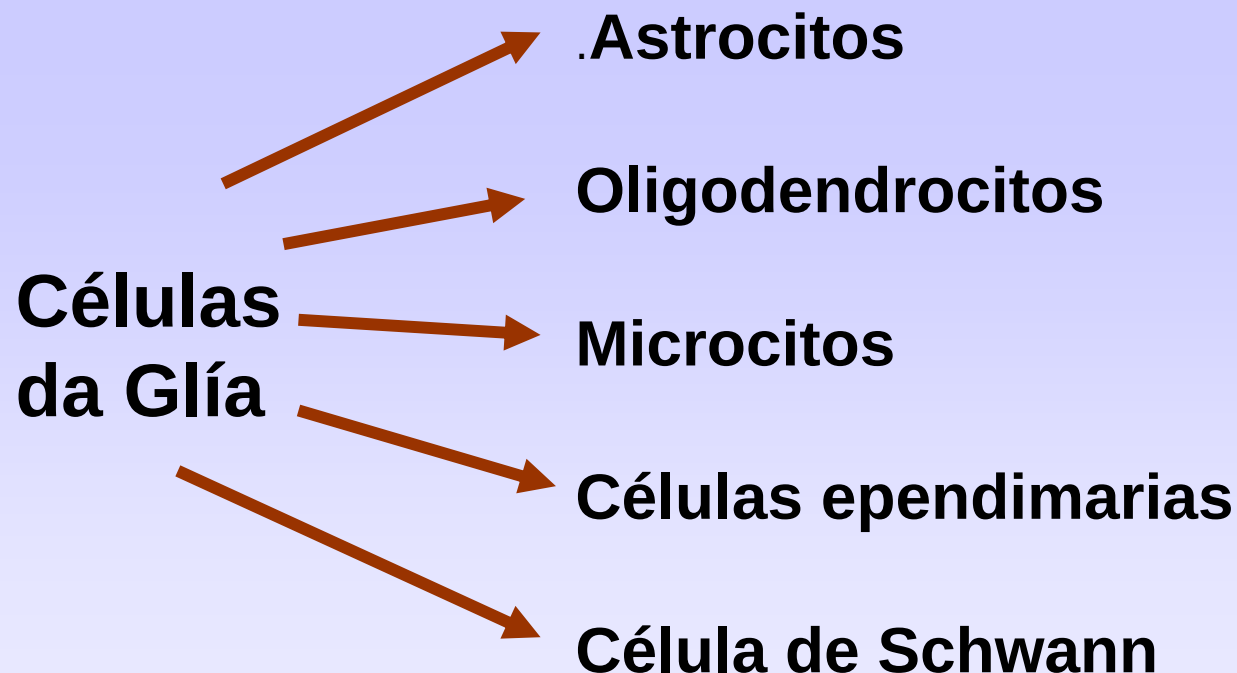

TIPOS DE NEURONAS E TRASMISIÓN DO IMPULSO NERVIOSO

Células da Glía ou da Neuroglía

Son esenciais para a actividade das neuronas e **son o tipo celular mais abundante do tecido nervioso**. Están nunha proporción de 10:1 con respecto ás neuronas. Rodean ás neuronas tanto do SNC como do SNP e tamén rodean os vasos sanguíneos do tecido nervioso. As Células Gliales non xeran potenciais de acción nin forman sinapsis.

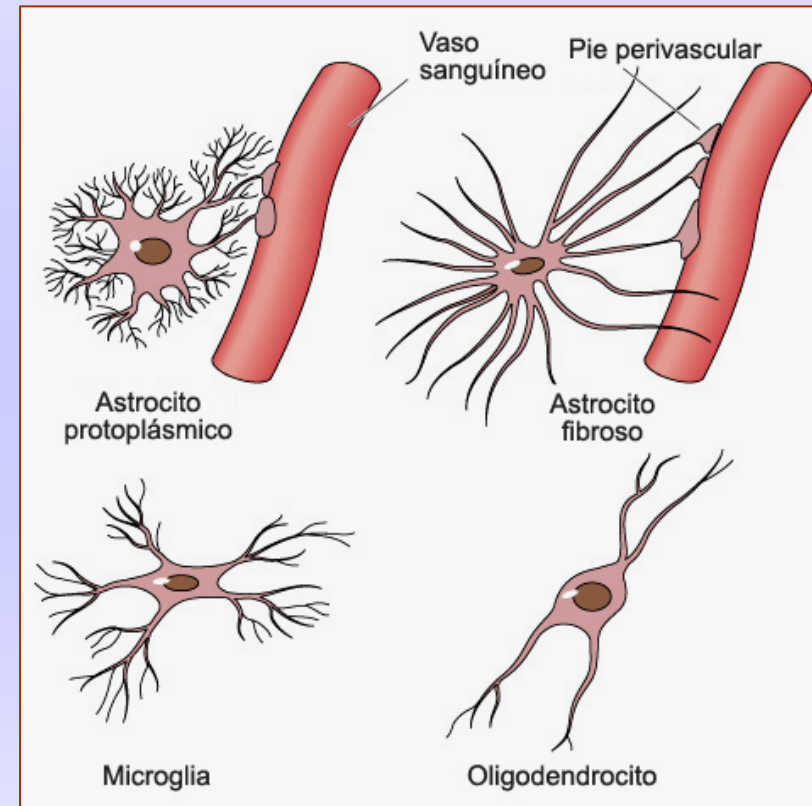
- Os **astrocitos** que cumpren funcións de intercambio entre os vasos sanguíneos e as neuronas. Outra das súas funcións é a regulación do equilibrio iónico.

- Os **oligodendrocitos** que forman a mielina do SNC.

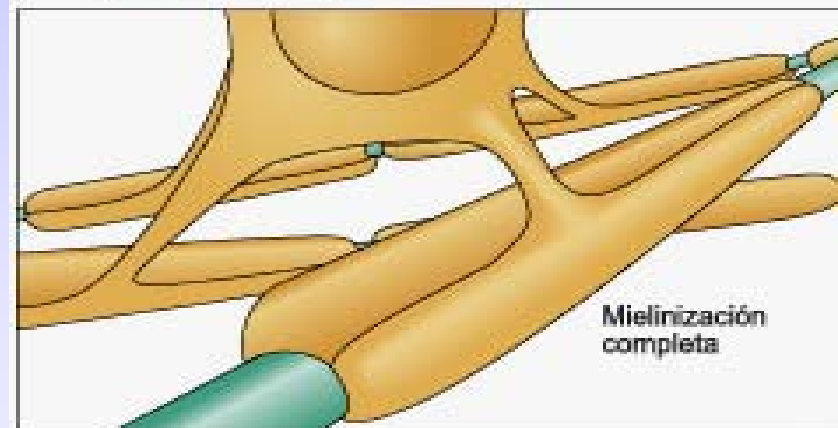
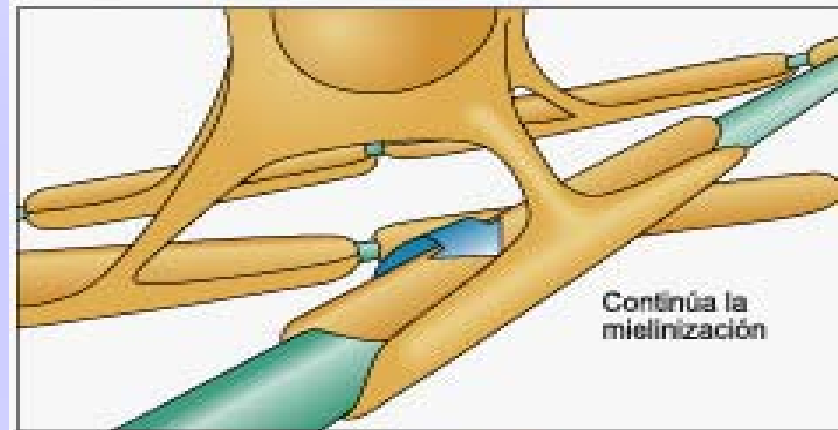
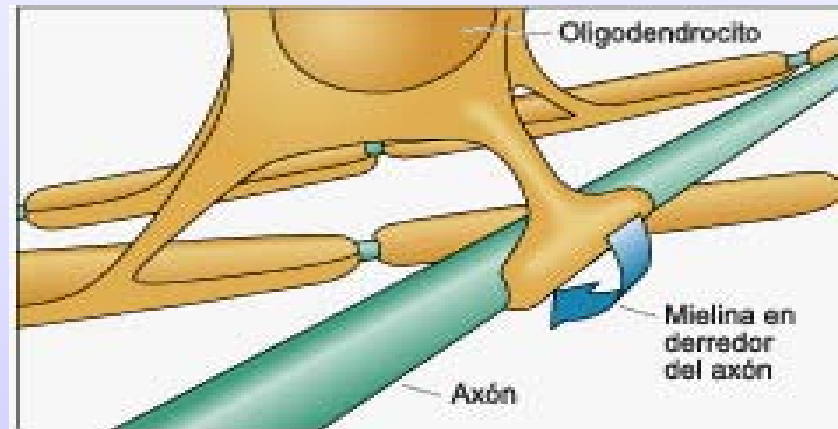
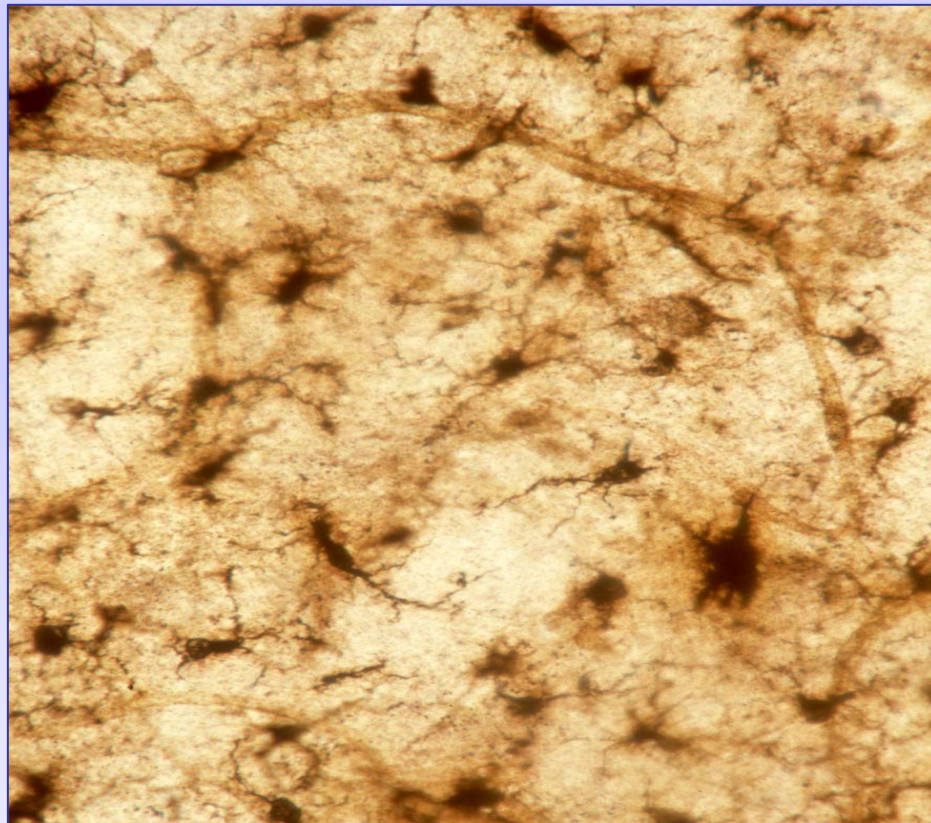
- Os **microcitos ou células da microglía** son células moi pequenas, presentes só no SNC. As súas funcións son defensivas e inmunolóxicas. Son os macrófagos do tecido nervioso.

- As **células ependimarias** que cumpren funcións de sostén e atribúenselle capacidades secretoras e rexenerativas.

- As **célula de Schwann** forman a mielina no SNP.

Na figura inferior obsérvanse células da Microglía.
Á dereita obsérvase o proceso de mielinización dun axón (en Verde) do SNC a partir de un Oligodendrocito.

Web interesante:

http://webs.uvigo.es/mmegias/guiada_a_inicio.php